БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ! 45-дахи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 44 (11642) | 1968 оной февралиин 21, среда | Сэн 2 мүнгэн

ЭД ХЭРЭГЛЭГШЭДЭЙ ЭМХИНҮҮД ТООСОНО

…манай хүдөө нютагуудта эд хэрэглэгшэ… …дүүдай хамтын суглаанууд боложо байна. …лагшадай, складуудые даагшанарай тоо… …саһан зэнэ, хүдөөгэй ажалшадые эдлэл хэ… …рэглэлнүүдээр хангаха саашанхи хэмжээ ябуул… …гдоно.

…сельпо Бэшүүрэй «Дружба» колхозой …һуудаг табан тосхониие хангадаг юм. …магазинуудай наймаалагшад сельпо… …хүдэлмэрилэгшэдтэй хамта эд бараа худалдан …нэн суглаа зарлажа, үнгэрөөшэ жэлэйнгээ …тоосоо хэнэ, пайщигуудай ажаглалта, ду… …үндэһөөр худалдаа наймаа һайжаруулха …ые хараална, магазинуудые даагшад бата… …лгын комиссинууд һунгагдана.

…худалдаха жэлэйнгээ түсэбые Ара-Хэрээ… …үлүүлэн дүүргэжэ, амжалта түйлаһа… …нуудай наймаалагшадай оролдолгын аша …ажалшадай эрилтэ хэрэглэмжые ша… …нгахын тула үүсхэл хэшээл гарга… …пайщигууд суглаанууд дээрээ тэмдэглэхэтээ… …дутагдалнуудые элирүүлбэ. Элбэг олоор …гдадаг аад, магазинуудта хомор байдаг …тушаа онсолон хэлэгдээ. Ара-Хэрээтын …зинуудта гадар, дотор хубсаһан, эрэшүү… …малгай, бээлэй, һээы гутал таһалдана. …юун харагданаб гэхэдэ, эд хэрэглэгшэ… …гаар шэнжэлэгдэнэ, тэдээндэ саг сагтаа …эд бараанууд хаһа соогоо захигдажа…

Ара-Хэрээтын сельпогой харьяата зондо ху… …эд бараанай хэмжээс урда жэлнүүдэйхи… …хорёод процентээр нэмээ. Эндэхи тосхо… …дэ 219 түхэригэй элдэб эд бараан …н байна. Энэнь хүдөөдэхи ажалшадай бүри …тай боложо байһые гэршэлнэ. Эд худалдан …улам ехэ боложо байгаа эрилтые дүүрэн …наймаалагша бүхэнэй, эд хэрэглэгшэдэй …хи зургаан бүхэнэй хойшолуулашагүй шу… …болоно.

…илгоёо хэн ямараар бэелүүлнэб, энэ та… …дутагдалаа хайшан гээд түргөөр усадха… …лда мүнөө хүдөөдэ боложо байгаа …суглаанууд зорюулагдана. Һайн бэлэдхэл… …гуудай эдэбхитэй хабаадалгатайгаар үн… …тоосоото суглаанууд магазин, столовонуудай …дхэн һайжаруулха хэрэгтэ ехэ туһа хүр… …элитэ. Гэбэшье хүдөө нютагай зарим …эд хэрэглэгшэдэй хамтын суглаанууд зарлаг… …болоошье һаа, бэлэдхэл муутайгаар. …гдэнэ гэһэн мэдээсэлнүүд Түнхэнэй, …Мухар-Шэбэрэй болон бусад зарим …Эд хэрэглэгшэдэй холбооной дээдэ …һанай ёһоор, наймаалагшадай, лавкын …тоосоое зүбшэн хэлсэһэн пайщигуудай …хаа хаанагүй мүнөө болоод байха …һээ түргэн хэмжээ абажа, суглаанай …байһан газарта тэрэниие һаяын үдэр… …хэ шухала.

…һүүлээр пайщигуудай түлөөлһэн …хуралдаанууд татагдажа, сельпогой …лгалтын комисси тоосохо, шэнээр …болоно. Удаа тээнь эд хэрэглэгшэ… …аймагай конференци боложо, …тоосоон зүбшэн хэлсэгдэхэ. Эдэ хэмжээ …тын тушада дүүргэгдэхэ зэргэтэй.

…хүдөө нютагуудтахи эд хэрэглэгшэ… …гахын тула 1483 магазинда 2140 най… …87 магазин шэнэ гуримда оронхой. …магазинууд, тэдэнэй таһагууд эд барааень …үзэжэ, шэлэжэ абахаар таатай зэхид… байдалтай болонхой. Шэнэ магазин, склад бариха асуудалда һүүлэй үедэ илангаяа ехэ анхарал хандуулагдана. Гансахан 1967 ондо 117 хүнэй хүдэлмэрилхэ 52 магазин, Хори тосхондо хоёр дабхар аймунивермаг баригдажа, ашаглалгада оруулагдаа. Мүн хуушан магазинууд шэнэлэн заһабарилагдана, зосоохи түхеэрэлгэнь мүнөөнэй эрилтын ёһоор шэнэдхэгдэн һэльбэгдэнэ.

Республикымнай эд хэрэглэгшэдэй холбоон эд бараанай эрьесын түсэб үнгэрэгшэ жэлдэ үлүүлээ. Хүдөө ажахын продуктнуудые, түүхэй эд бэлэдхэдэг эмхинүүдынь жэлэйнгээ даабари мүн лэ амжалтатайгаар дүүргээ.

Гэхэ зуура Буркоопсоюзай мэдэлэй эмхинүүдэй хүдэлмэридэ үшөөл олохон дутагдалнууд бии. Хүдөө нютагуудтахи ажалшадай мүнөөнэй эрилтэ гүйсэд дүүргэхэ, худалдаа ваймаанай хэрэгтэ шэнэ онол арга үргэнөөр хэрэглэхэ гэхэшэлэн шухала зорилгонуудые шиидхэхэ талаар олохон аймпотребсоюз, сельпонууд доторойнгоо арга боломжо дутамагаар хэрэглэнэ. Кооперативна зөөри химгадан арьбалха, үрилтэ үбэршэлгэһөө хамгаалха хэрэг зарим нютагта хангалтагүйгөөр эмхидхэгдэнэ.

Эд хэрэглэгшэдэй холбооной хүдэлмэри саашадань һайжаруулхын тула ямар хэмжээн абтаха зэргэтэйб, урдахи суглаанууд дээрэ пайщигуудай оруулһан дурадхал һанамжанууд хэр дүүрээб, хүдөө нютагта хамтын хоол дэлгэрүүлхэ, номой наймаа һайжаруулха тухай парти, правительствын тогтоолнууд ямараар бэелүүлэгдэнэб гэхэ мэтэ гол асуудалнууд сельпонуудай, аймпотребсоюзуудай правлениин тоосоото элидхэлнүүд соо гол һуури эзэлхэ ёһотой. Худалдаа наймаанай материальна бааза үргэдхэхэһөө эхилээд, холын хараатай хэмжээ ябуулганууд мүн лэ тоосоото суглаануудай анхаралда табигдаха зэргэтэй.

Эд хэрэглэгшэдэй холбооной гэшүүд өөһэдынгөө эмхиин тоосоое зүбшэн хэлсэжэ, худалдаа наймаанайнь, эмхидхэлэйнь хүдэлмэриин, мүнгэн һангайнь түсэб батална, холбооной хүтэлбэрилхы зургаануудые һунгаха хүндэтэ эрхээ дүүрэн эдлэхэ зэргэтэй. Энэ эрхэ түлөөлэлгөөэ пайщигуудай, этигэмжэтэдэй бэелүүлхэ арга олгогдохо ёһотой. Суглаа һайн бэлэдхэлгэйгээр зарлажа, бүхы этигэмжэтэдые суглаандань хабаадуулхые оролдохо, шүүмжэлэл, өөрыгөө шүүмжэлгэ үргэнөөр дэлгэрүүлхэ ябадал хангаха хэрэгтэй. Тиигэбэл, суглаанда хабаадагшад гайхангүй, һанаһан байһанаа хэлэхэ, тодорхой захяа һанамжануудые дурадхаха, таатай, туһатай хөөрэлдөөн болохо бшуу.

Һайн бэлэдхэлтэйгээр үнгэрһэн тоосоото суглаан аймагуудай эд хэрэглэгшэдэй холбооной, сельпонуудай хүдэлмэреэ һайжаруулгадань ехэ удха шанартай хэмжээн, ниитын хэрэгтэ пайщигуудые улам олоор хабаадуулха арга болоно. Тиин сельпонууд ба аймпотребсоюзуудай правлени, шалгалтын комиссинуудта зондоо хүндэтэй, шударгы бэрхэ хүнүүлые һунгаха ёһотойбди. Хүдөөдэхи худалдаа наймаанай эмхинүүдэй 1967 ондо хэһэн хүдэлмэриин дүнгые зүбөөр согсолон, хүтэлбэрилхы зургаануудые шэнээр һунгаха, саашанхи зорилгоёо тодорхойлхо гээшэ гансашье эд хэрэглэгшэдэй холбоонойхидой бэшэ, мүн нютагай партийна, совет эмхи зургаануудай халуун анхаралда абтаха хэрэг болоно.

Эд хэрэглэгшэдэй эмхинүүдэй мүнөөнэй тоосото һунгуулиин кампани хадаа хүдөөдэхи худалдаа наймаае улам һайжаруулха, энээниие эрхилдэг хүдэлмэрилэгшэдэй, үргэн ниитэ пайщигуудай үүсхэл хэшээлые бүри ехэ болгохо шэнэ дабхиса болохонь лаблай.

Д. ТОПОРКОВ.

Буряадай эд хэрэглэгшэдэй холбооной эмхидхэлэй таһагай начальник, Буркоопсоюзай правлениин гэшүүн.

…АНАЙ ЕМЕЛЬЯН»

(ТАСС-ай корр.). За… …мельян Ярославскиин …ажал ябуулга эхил… …ументальна фильмые …дениин студи буул… …мельян» гээд Шэтын …главна мастерской… …лмэришэд тэрэниие …ан юм. Эндэ түрүү…шын марксистска кружок Ярославский байгуулаа һэн. РСДРП-гэй Шэтын комитедэй гэшүүн байхадаа, тэрэ Шэтэдэ түрүүшын маевконуудые эмхидхээ, түрүүшын хуудаһануудые, ленинскэ «Искрада» Забайкалиһаа түрүүшын корреспонденцинүүдые бэшээ.

…ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

…НҮХЭР А. Г. НЕЛЮБИНАЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй …РХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

…ын гүрэнэй централь… …он удаан жэлдэ һай… …эйнь түлөө, 50 наһа …лашарамдуулан, ар… …ша научна хүдэлмэрилэгшэ нүхэр **Нелюбина** Агния Галактионовнае Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. ХАХАЛОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

…февралиин 19.
…Соведүүдэй байшан.

ТАБАН ЖЭЛЫЕ—БОЛЗОРҺОО УРИД!

ХОЁР ДАХИН ҮЛҮҮЛБЭ

ГУСИНООЗЁРСК. (Телефоноор абтаба). **Сэлэнгын аймагай бүхы 7 ажахынуудай 5-ниинь гүрэндэ мяха худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид дүүргээ. Жэшээлхэдэ, Ноёхоной XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоз 500 центнер түсэбэй орондо 718 центнер мяха гүрэндөө худалдаа. Тельманэй, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозууд түсэбөө баһал горитойхоноор үлүүлэн дүүргэнхэй.**

Байгша оной февралиин 12-ой мэдээгээр аймагай колхоз, совхозууд бэлэдхэлэй пунктда 3740 центнер мяха оруулаа. Энэнь нэгэдэхи кварталай түсэбһөө хоёр дахин ехэ болоно. Нёдондо энэ үе соо аймагай ажахынууд гүрэндэ оройдоол 1440 центнер мяха худалдаһан байгаа.

В. БУДАЖАПОВ.

УЛААН ТУГТА ХҮРТӨӨ

Нестерево тосхоной һаалиин фермэ (даагшань А. Лобыдин) социалис мүрысөөндэ шалгаржа, «Путь к коммунизму» колхозойнгоо правлениин, парткомой дамжуулгын Улаан туг, нэгэдэхи мүнгэн шан абаа.

Түс фермынхид һү һааха январь һарын түсэб болзорһоонь урид дүүргэөд, февралиин түрүүшын хахадташье ажалайнгаа эршэ һуладхабагүй. Мүнөө эндэхид һаяшаг фермэдээ үнеэдые оньһон машинаар һааха түхеэрэлгэ тодхоод хүдэлжэ эхилээ. Мүн малайнгаа байрада шэбхэ сэбэрлэхэ тусхай хамуур-транспортёр, үбһэ тэжээл зөөхэ түхеэрэлгэ тодхонхой.

Ю. ТАРАСОВ.

Прибайкалиин аймаг.

Юрий Петрович Турчанинов механизатораар хүдэлдэг юм. Энэ хүртэнхэй. Нүхэр Турчаниновай шадта үбһэ тэжээл, түлеэ залһа луушье заримдаа зөөдэг. Тэрэ колхозой правлениин үгэһэн даабари шалтай. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ю. П. Турчанинов. Ахын аймагай Совет засагай 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ колхоздо нүхэрнай ажалша бэрхэ дээрэһээ нютагайнгаа хүн зоной магтаалда хэжэ шадахагүй ажал байхагүй. Тэрэниие трактортаа һуугаад мал зөөжэ байхыень хаража болоно. Механизатор барилгын модо, шунс саг болзор соонь дүүргэдэг зан-

Д. ДУГАРОВАЙ фото.

ҮҮЛТЭРТЭ ГҮҮРТЭ

Үхэр малай үүлтэр һайжаруулхада ашаг шэмэ ехэтэй болодог. Тиимэһээ Хориин аймагай Анаагай совхозой зооветеринарна мэргэжэлтэд малай үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэридэ анхаралаа ехээр хандуулдаг болонхой. Анха түрүүн һайн үүлтэрэй үнеэдһээ гараһан 355 буруунуудые шэлэн илгажа, тусхай үүлтэртэ малай гүүртэ эмхидхээ юм. Эндэ зоотехническэ тоо бүридхэл һайнаар табигдажа, ажалай журам наринаар сахигдана. Харууһалагдадаг малынь тусхай рационой ёһоор эдеэлүүлэгдэнэ.

Ф. СОРОКИН.

НЭГЭШЬЕ ГАРЗАГҮЙ

МУХАР-ШЭБЭР. Мүнөө «Эрдэм» совхозой бүхы отарануудта хамта 5460 гаран хурьгад абтаад, нэгэшье гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлэгдэнэ. Эдэ бүхы хурьгадай 70 шахуу процентнь Боом нютагай гурбадахи отделенидэ абтаа.

Совхозой эгээл дүршэлтэй, суута хонишодой нэгэн Дугаржап Чимитовэй отарынхид 520 эхэ хониһоо 470 хурьгадтай болонхой. Үшөө таби гаран хурьгад гарахаар хүлеэгдэнэ. Хонишон Дондок Батуевай отарада—440, Тыгшэ Цыбиковэй отарада—430 гаран хурьгад абтаад, бүрин бүтэн түлжүүлэгдэнэ.

Ф. РЫЖАКОВА.

ҮДЫН ЛУГОВОДУУДАЙ ҮГЭ

Хори соогоо Үдын гол эгээн ганданги газар гэжэ тоологдодог. Ган гасуур жэлэй болоо һаа, энэ гол хахир хуурай сагаан добо болошодог муутай.

Тиимэл хадань Үдын голой луговодууд һүүлэй жэлнүүдтэ сабшалан, бэлшээрээ уһалха, һайжаруулха талаар горитой ажал хэдэг болонхой. Сабшалан дээрэ наг шэбхэ гаргахынгаа хажуугаар минеральна үтэгжүүлгэ ехээр хэрэглэдэг болохо, намагжаһан, хүбхэжэһэн газараа борнойлхо, хатуужаһаниинь шүдэтэй катогоор сооложо үгэхэ гэхэ мэтэ хүдэлмэри хэдэг болоһон байха юм.

Үнгэрһэн жэлдэ хэды ган гасуур жэлэй болоошье һаа, Үдын совхозой луговодууд бүхы сабшалангайнгаа гектар бүриһөө 8 центнер үбһэ абажа шадаа. Совхозой оролдосотой бэрхэ луговодууд бүришье дээгүүр ургаса абаһан. Жэшээнь, республика дотороо суурхаһан луговод Егнин Ендыпов даалгагдаһан 61 гектар сабшалангайнгаа га бүриһөө 18 центнер үбһэ хуряаһан. Баруун-Хасууртын эрхим луговод Гарма Дандаров гектар бүриһөө 15 центнер, бүхыдөө 3500 центнер үбһэ абаха гэһэн социалис уялгаяа амжалтатайгаар дүүргээ. Баруун-Шүбгэ гэжэ газарта оролдосотой бэрхэ луговод Петр Гурьев ажалладаг. Энэ луговод нёдондо 100 гектар газарай га бүриһөө 11 центнер үбһэ абажа шадаа.

Түйлаһан эдэ амжалтануудаараа һанаагаа амарнагүй. Һаяхан совхозой луговодууд суглараа, саашадаа үбһэ ногооной ургаса яажа дээшэлүүлхэ тухайгаа зүбшэһэн байха юм. Тиихэдээ хүн бүхэн шэнэ жэлдэ бэелүүлхэ социалис уялгануудаа тодорхойлһон.

Совхозой 1-дэхи отделениин луговод Егнин Ендыпов нёдондоһойхиһоо дутуугүй гэхэ гү, али гектарай 18 центнерһээ бага бэшэ ургаса абаха байһанаа мэдүүлээ. Баруун-Хасууртын луговод Жамьяндаба Дамдинов 60 гектарай га бүриһөө 16 центнер үбһэ хуряаха гэжэ шиидээ. Мүн эндэхи залуу луговод Мүнхэ Лхасаранов 81 гектарай га бүриһөө 15 центнер үбһэ хуряахаб гэжэ хэлээ.

Үбһэ ногооной ургаса дээшэлүүлхэ талаар луговодууд шухала дурадхалнуудые оруулжа, хэдэн эрилтэнүүдые табяа. Уһалагдадаг сабшалан хабартаа малда гэшхүүлжэ муудуулдаг, тэрэнээ хүсэд һайнаар хорёолдоггүй баримтануудта тэдэнэр анхараа. Мүн үбһэ хуряалгын үедэ совхозой хүтэлбэрилэгшэд һайнаар хиналта табиагүй, үбһэ ногоо гээлтэдэ оруулдаг байна. Һүрилэгдэһэн үбһэнэй тоо бүридхэл хангалтагүй байһаар. Тиигэжэ олон ушарта луговодуудай хэһэн хүдэлмэри доро дарагдана. Энэнь луговодуудай урма хухална бшуу.

1968 ондо совхозой луговодууд сабшалан һайжаруулха талаар ехэ хэмжээнүүдые хараалба. Шэнэ жэлдэ 1000 гектарта минеральна үтэгжүүлгэ тараагдаха, 1000 гектарта аммиагай уһан оруулагдаха юм. 7300 тонно наг шэбхэ сабшаланда гаргагдаха.

Хабартаа сабшалангаа һайса уһалхын тула үбэлдөө 600 мянган кубометр тошо халяаха зорилго урдаа табяа.

Нуга сабшалангые бургааһанһаа сэбэрлэхэ гээшэ тон шухала. Тиимэһээ шэнэ жэлдэ 800 гектарта самолёдоор хоро сасагдажа, һөөг бургааһанһаа сэбэрлэгдэжэ, сабшалан үргэдхэгдэхэ гэлсэгдээ.

Тэрэшэлэн сабшалангаа хорёолхо, малаа тэндэ гуримтайгаар бэлшээхэ тушаа үгэеэ ойлголсоһон. Тиигэжэ совхозой луговодууд түсэбтэ табан жэлэй гурбадахи жэлдэ үбһэ ногооной баян ургаса абахын түлөө улам оролдосотойгоор тэмсэхэ гэжэ шиидэбэ.

Ж. БАДМАЕВ.

…ын реформын …то бэелэл

ОРОЛДОСОТО АЖАЛАЙ ҮРЭ ДҮН

Нарин сэмбын фабрикын коллектив 13-дахи салингаа абаба

…ска реформо. Түсэб… …материальна урма… …гурим гэһэн үгэ… …ото удха шанарынь …отой, улам эли боло… …КПСС-эй ЦК-гай …Пленум (1965 он), …съезд ажахын хү… …гархай һайн болго… …хэтэйгээр үйлэдбэрээ …талаар үргэн харгы …нуудта нээжэ үгэ… …хамта ажахын хүтэл… …коллективүүдэй …салга дээшэлээ, үй… …хала асуудалнуудые …ехэ болоо.

…бср», «Электромаши… …нарин сэмбын …ективүүд республи… …түрүүлэн ажахын …үүлээ. Эдэ предпри… …эрһэн жэлэйнгээ үрэ …гаргажа, 13-дахи са… …эришэдтөө барюулжа…

…субботын үдэшэ на… …фабрикын коллектив… …татээр үнгэргэгдөө. …ордон соо һүртэ хүг… …эндэ ерэгшэдые уг… …һайндэрэйхеэр хуб… …нэхэгшэд бүлэ бү… …үүдтэеэ «Текстиль… …оогоо сугларaa. …абалгада зорюу… …рай үдэшые фабрикын профсоюзай комитедэй түрүүлэгшэ И. А. Тропников нээжэ, фабрикын директор К. П. Альцманда үгэ үгэбэ.

Нүхэр Альцман үнгэрһэн жэлэй хүдэлмэриин үрэ дүнгүүд тушаа богонёор тогтон хэлээ. Манай коллектив баясама, омогорхомо амжалта түйлаа гэжэ тэрэ тэмдэглэхэ зуураа, шиидхэгдэхэ ёһотой асуудалнуудые элирүүлээ.

Шэнэ гуримда орохын тула фабрикада нарин нягта бэлэдхэл хэгдэжэ, ажахын реформо эмхитэй һайнаар бэелүүлэгдээ. Продукци үйлэдбэрилхэ, гүрэндөө олзо доход үгэхэ, продукцяа наймаалха даабари үлүүлэн дүүргэгдээ. Урда жэлэйхитэй сасуулхада, товарна продукци үйлэдбэрилгэ 16 процентээр, олзо доход абалга 19 процентээр дээшэлһэн байна. Энээнэй ашаар фабрикада урмашуулгын фонднууд байгуулагдаа. Үйлэдбэри үргэдхэлгын 70 мянган түхэригэй, культурна ажаһуудалай 75 мянган түхэригтэй фонд бии болобо. 199 мянган түхэригэй олзо доход түсэбһөө гадуур абтаа. Энэнь урдань абтадаг олзо доходһоо 2,5—3 дахин ехэ юм.

Фабрикын коллектив ямар аргаар иимэ һайн дүн түйлааб?

Нэхэн гаргагдадаг бүдэй ассортимент тушаа гол анхарал хандуулагдаа. Наймаанда гүйсэтэй элдэб янзын бүд нэхэн гаргахада предприятида, гүрэндэ ашагтай һайн. Фабрикын коллектив гол фонднуудаа зүбөөр хэрэглэхые оролдоо. Продукциин шанар һайжаруулха гээшэ мүн лэ нэгэ шухала эрилтэ байгаа. Ноохон, түүхэй эд гамтайгаар хэрэглэгдэдэг болоо. Эдэ бүгэдын ашаар фабрика экономическа талаараа һайн үрэ дүн түйлажа, материальна урмашуулгын горитой ехэ фонд байгуулба.

90 мянган түхэриг. Жэлэй туршада һайнаар ажаллаһан, гүрэндөө олзо доход үгэхын түлөө оролдоһон ажалайнь үрэ дүн иимэ. 90 мянган түхэриг материальна урмашуулгада, ондоогоор хэлэхэдэ, 13-дахи салин түлэлгэдэ зорюулагдаа. Хүдэлмэришэд жэлэй туршада 12 һарын салин абадаг. Харин түсэблэлгын, материальна урмашуулгын шэнэ гуримаар ажаллажа, түсэбһөө гадуур гүрэндөө ехэ олзо доход оруулһан коллективүүд жэлэй дүүрэһэн хойно 13-дахи салинда хүртэдэг гуримтай. Энэ хэрэгтэ түсэбһөө гадуур абтаһан олзо доходой зарим хубинь зорюулагдадаг.

Партиин ЦК-гай сентябриин Пленумэй шиидхэбэриие бэелүүлэн, хүдэлмэришэдые, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдые шагнаха тухай захиралта фабрикын главна экономист М. Г. Семенькова уншажа үгэбэ. Үнгэрһэн жэлэй үрэ дүн цехүүдэй комитедүүдэй, фабрикын профсоюзай комитедэй заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдэһэн байна.

Дунда зэргээр фабрикада 5 жэл соо ажаллажа байһан хүдэлмэришэд 17 үдэрэй салингые шан болгон абаха болоо. Тиихэдээ хүн бүхэнэй абаха 13-дахи салин ондо ондоо байба. Хүдэлмэришэдэй мэртэжэл шадабари һайнтай, удаан жэл соо ажаллаһаниинь, эдэбхи үүсхэл гаргаһаниинь, даабаряа ходо үлүүлэн дүүргэдэг, һайн шанартай продукци бүтээдэг байһаниинь хараада абтаа. 100 гаран түрүү хүдэлмэришэд 17 үдэрэй салинһаа 15—20 процентээр ехэ шанда хүртэбэ. Хамтын хэрэгтэ туһа нэмэри оруулһанай зэргээр түлөөһэ үгэхэ социалис ёһо гурим наринаар баримталагдан сахигдана. 75 түхэригһөө 180 түхэригэй шанда хүдэлмэришэд хүртэбэ.

Ажалдаа шалгарһан, дээшэлүүлэгдэһэн материальна урмашуулгада хүртэһэн ажалай түрүүшүүлдэ баяр ёһололой оршон байдалда 13-дахи салин барюулха тухай дурадхал нэрьемэ альга ташалгаар, һүр жабхаланта хүгжэмэй зэдэлэлгээр угтагдаба. Фабрикын үнинэй хүдэлмэришэд, ажал хэрэгээрээ бэеэ, фабрикаяа алдаршуулһан түрүүшүүл хойно хойноһоо ендэр дээрэ гаража, үнэн сэхэ ажалаараа олоһон шангаа нүхэдэйнгөө альга ташалган, баяр ёһололой хүгжэм доро абанад. Фабрикын директор К. П. Альцман, фабкомой түрүүлэгшэ И. А. Тропников тэдэниие халуунаар амаршалба.

Уралан нарижуулагша Иван Калистратович Иванов 150 түхэригэй, модошо дархан Артем Иосифович Емельянов 180 түхэригэй, сэмбэ нэхэгшэ Анна Степановна Подорожная 130 түхэригэй, XXVI областной партийна конференциин делегат, ганса һайн шанартай сэмбэ нэхэгшэ Меланья Ефимовна Афанасьева 113 түхэригэй, үнинэй хүдэлмэришэдэй нэгэн Дарья Касьяновна Тумурова 100 түхэригэй болон бусад түрүүшүүл 15—20 процентээр ехэ шанда хүртэһэн байна.

Түрүүшүүлэй нэгэн Евгения Алексеевна Савельева ендэртэ уригдаба. 147 түхэригэй 13-дахи шан тэрээндэ барюулагдаа. Би энэ эхэнэрые ажал тухайгаа хэлэхыень гүйбаб.

— Би ехэ баяртай, хухюутэйб, —гэжэ тэрэ хөөрэбэ.—Хоёр комнатотой шэнэ байрада үсэгэлдэр зөөжэ оробобди. Шэнэ гэр халуун уһатай. Мүнөө ехэ шан абабаб. Һайн ажал үнэхөөрөө үндэрөөр сэгнэгдэнэ. Даабаряа үдэр бүхэндэ үлүүлэн дүүргэнэб, ажалдаа голодоһо гарганагүйб. 13-дахи салингаараа номой шкаф абахам, хоёр басагадтаа бэлэг абажа баярлуулхам. Һаяхан IV кварталай дүнгөөр 30 түхэригэй шанда хүртөө һэм. Һайнаар ажаллабал, квартал бүхэндэ хүдэлмэришэдтэ шан үгтэнэ. Шэнэ гуримай булюу һайн байһые бидэнэр ойлгожо абаабди. Би фабрикада 22 жэл соо хүдэлжэ байнаб. Энээнһээ урда иимэ ехэ шан нэгэшье абаагүй һэмди.

— Бодото салимнай горитой ехээр дээшэлээ, — гэжэ нэхэлгын цехэй мастерай туһалагша Н. Г. Трифонов мэдүүлнэ. Абаха шагнал дээрэмни һайн ажалай түлөө гэжэ үшөө 20 процент нэмэхэдэ бүри ехэ болошоо. Ажаллахада урматай.

Николай Георгиевич Трифоновэй иигэжэ хөөрэхэнь зүйтэй. Үнэхөөрөө фабрикын коллективэй абадаг салин улам дээшэлээ. Тэдэнэр жэлэй һүүлээр 13-дахи салин абана. Гадна кварталай үрэ дүнгөөр һайнаар хүдэлһэн хүдэлмэришэд дунда зэргээр 20—30 түхэригэй шанда хүртэнэ. Кварталай дүнгөөр нэгэ доро абадаг шангай ашаар тэдэнэй салин дунда зэргээр 2 процентээр дээшэлнэ. Харин 13-дахи салин абахадань жэлдээ үшөө 5 процентээр салингынь нэмэнэ. Байгша оной эхинһээ тэдэнэр республикынгаа ажалшадтай хамта 20 процентын районно коэффициент абадаг болоо. Хамта дээрээ нэгэ жэл соо фабрикын хүдэлмэришэдэй абадаг салин 27 процентээр дээшэлһэн болоно.

Тиихэдэ голодоһо гаргаһан гү, али ажалдаа гараагүй зайгуултаһан зарим хүдхэшүүл, ниитын журам эбдэһэн, муу ааша гаргаһан зарим хүдэлмэришэдэй абаха нэмэлтэ салин хороогдоһон, заримандань огто үгтөөгүй.

Ниитынгээ үйлэдбэри хүгжөөхэ, гүрэндөө олзо доход ехээр оруулхын түлөө үнэн зүрхэнһөө оролдоһон түрүүшүүл шанда хүртэхэ ёһоороо хүртэбэ. Ниитын һайн үрэ дүн түйлаха бүринь, хамтын хэрэгтэ туһа нэмэреэ ехээр оруулха бүринь хүдэлмэришэдтэ аша туһатай.

Культурын ордон соохи хүгжэм энеэдэ зугаа үдэшэ орой болотор замхаагүй. Һайнаар ажаллаһан түрүүшүүл баяр ёһололой үдэшые хухюу сэнгүүгээр үнгэргөө. Уран һайханай бүлгэмэй харуулһан зүжэг, концертые тэдэнэр һонирхон хараа.

С. БАРДАМОВА.

АЖАХЫ ДОТОРОЙ ТООСООН АШАТА

АЖАХЫН ТООСООН тухай хэлэхэдээ гү, али совхозуудые ажахын тоосоондо хүсэд оруулха гэхэдээ, урдань тиимэ юумэн тэндэ байгаагүй юм гэгдэнэ бэшэ. Продукциин үнэ сэн түсэблэхэ гуримай баримталагдадаггүй, ажалай түлөөhэнэй зохисогүй байха сагта ажахын тоосоон өөрынгөө hуури эзэлжэ ядажа байhан.

Ажахын тоосооной гол удхань юуб гэхэдэ, абтаhан продукциие тэрэнэй гаргашатайнь сасуулха, ажахы бүхэн олоhон олзоороо бүхы гаргашаяа харюулха, бүхы юумэеэ гамнаха, арьбалха, тиигэжэ үйлэдбэреэ ашаг үрэ ехэтэй болгохо гэhэн ушартай.

Промышленна предприятинуудтал адли совхоз, колхозуудай ажахын тоосоон хоёр хубитай: ниитэ ажахын тоосоон (бүхы колхозой, совхозой), ажахы доторой тоосоон (совхоз, колхоз доторой).

Ниитэ ажахын тоосоондо совхоз гү, али колхоз гүрэн хоёрой хоорондохи, мүн бусад предприятинуудтай экономическа харилсаанда ороно. Эндэ ажалай бүтээсэ, продукци бүхэнэй өөрынь үнэ сэн, продукци абахада хэгдэхэ гаргаша, худалдагдаhан продукциhаа орохо олзо доход, сэбэр олзо гэхэ мэтэ харуулагдана. Продукци абаха, худалдаха түсэбөө дүүргэхэ зуураа, шадаал hаа сэбэр олзо ехээр оруулха гээшэ ниитэ совхоз, колхозой ажахын тоосооной гол эрилтэ мүн.

Ниитэ совхоз, колхозой ажахын тоосоое аша үрэ ехэтэй болгохын тула үйлэдбэриин hалбаринуудые зохидоор эмхидхэхэ, тусхай шэглэлтэй томо фермэ, бригадануудые бии болгохо, гол ба эрьесын мүнгэ зөөри зүбөөр хэрэглэхэ, ажахын гаргашын түхэриг бүхэнэй хойноhоо шангта хиналта табиха гээшэ ехэ удха шанартай.

Совхоз, колхоз доторой ажахын тоосоон гээшэ юун бэ, ниитэ ажахынхиhаа юугээрээ илгаатайб? Ажахы доторой тоосооной ёhоор совхоз, колхоз үйлэдбэриингөө бүлэг, хүн бүхэнтэй харилсадаг, тоосодог байха юм. Энэ ушарта ажахын тоосоото бүлэгүүд, бригада, фермэ, гүүртэ, отаранууд байгуулагдажа, тэдэндэ машина зэмсэгүүд, гэр байра болон үйлэдбэридэнь хэрэгтэй бүхы юумэн үгтэнэ.

Ажахын тоосоондо оруулагдаhан бүлэг бүхэнниинь даалгагдаhан газараа, техникээ ашаг үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ, элдэб эд хэрэгсэлнүүдээ гамтайгаар гаргашалха талаар онсо харюусалгатай.

Мүнөө үедэ республикымнай түрүү колхоз, совхозууд Эхэ оронойнгоо түрүү ажахынуудтал адли ажахын тоосоо үргэнөөр хэрэглэдэг боложо байна. Ажахын тоосоондо ороhон бригада, фермэнүүд, тэндэ ажалладаг хүн бүхэн хэhэн худэлмэриингөө ашаг үрэ ехэ болгохо, продукциин өөрынь үнэ сэн хямдаруулха гэжэ оролдодог болоhонниинь hайшаалтай. Ехэ продукци хямда сэнтэйгээр абаhан хүнүүд материальна талаар горитойгоор урмашуулагдана ха юм.

Ажахын тоосооной аша үрэ ехэтэй байhаниинь Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахын, Кабанскын, Шергинскэ, Суулгын, Бэшүүрэй, «Октябрьский», Борьёогой совхозуудай, бусад ажахынуудай жэшээ дээрэhээ элишэлэгдэнэ.

ИВАЛГЫН туршалга-үйлэдбэриин ажахы хүгжэнги мал ажалтай, олон hалбарита томо ажахы болоно. Үйлэдбэриингөө түхэлөөр энэ ажахы республикын колхоз, совхозуудhаа ямаршье илгаагүй.

1963 он хүрэтэр энэ ажахыда абтаhан продукциин үнэ сэн ехэ, үйлэдбэриинь hалбари бүхэн гарзатай гарадаг байhан. Энэ ушарта ажахын тоосоо нэбтэрүүлхэ гээшэ эгээн шухала гэжэ тоолоhон байгаабди. Тиихэ зуураа экономическа талаараа аша үрэтэй байхыень харалсажа, үйлэдбэриингөө хуби бүхэнние ямар нэгэн шэглэлтэй болгожо, адуу малаа нэгэ газарта олоор байлгадаг болоо hэмди.

Отделени бүхэнэй үйлэдбэриин шэглэл харалсажа, тус бүридэнь таараха севооборот зохёожо, таряалангаа зүбөөр хубаарилан хэрэглэхэ арга олгдоо hэн. Ажахынгаа 4 отделени бүхэндэ продукци абаха үйлэдбэриин даабари хүргэжэ, хэды шэнээн гаргаша хэгдэхэб гэhэн лимит тогтооhон байнабди.

Отделенинүүдэй хоорондохи харилсаан ажахын тоосооной гуримаар бэелүүлэгдэжэ ороо. Адууhа мал нэгэ отделениhээ нүүгөөдэдэнь үгтэхэдөө түсэбынь, гаргашынь лимит хубилгагдадаг гуримтай.

Ажахын тоосоото түсэб абаад байхадаа, отделени бүхэн тэрэнээ үйлэдбэриин бүлэг бүридэ хубаарилна. Тиигэжэ бригада, фермэ бүхэндэ продукци абаха, худалдаха, тэрээндэ гаргашалха мүнгэ зөөриин лимит тогтоогдоно. Мал ажалай талаар даабаринь квартал, hара бүхэндэ хубаарилагдана.

Ажахы доторой тоосооной ёhоор түсэбhөө гадуур абтаhан продукциин 20 процентнь бригада, фермын мэдэлдэ үлөөгдэжэ, шагнал үгэхэ фонд бии болгогдоно. Үйлэдбэриин түсэб табилгада бүхы мэргэжэлтэд хабаададаг.

Зүгөөр хэдышье hайнаар бодомжологдожо, зохидоор табигдаhан түсэб хүргэгдөөшье hаа, хэрбээ тэрэнэй дүүргэлтын хойноhоо үдэр бүриин хиналта эмхидхээгүй, хүнүүдые урмашуулха гуримаа баримталаагүй байбал, тэрэнhээ амжалта туйлагдахагүй, экономическа ямаршье үрэ гарахагүй байhаниинь мэдээжэ. Тиимэhээ ажахын тоосооной даабаринуудай дүүргэлтые шалгаха, элишэлэгдэhэн дутагдалнуудые усадхаха, үйлэдбэриин түсэб үлүүлэн дүүргэгшэдые, мүнгэ зөөриеэ алмагшадые урмашуулха хэрэгтэ гол анхаралаа табидаг байнабди.

Квартал бүхэндэ ажахын тоосоото бүлэг бүхэн продукци абаха түсэбөө, үйлэдбэридэ гаргашалха лимидээ хэр дүүргэжэ байнаб гэhэн дүн гаргана. Тэрэ дүн ажахын экономическа совет дээрэ зүбшэжэ хэлсэгдэнэ. Тэндэ бүхы мэргэжэлтэд, отделенинүүдэй, бригада болон фермэнүүдэй хүтэлбэрилэгшэд байлсадаг.

Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахыда экономическа худэлмэри ямараар ябуулагданаб, ажахын тоосоото бригаданууд ямараар хүдэлнэб гэжэ тодорхойгоор танилсая. Эндэ ажахын тоосоондо 43 бригада, фермэ, отаранууд оруулагданхай. Тэрэ тоодо: hаалиин 10 фермэ, комплексно 10 бригада, овощ ургуулха 2 бригада, хонишодой 21 бригада ороно.

Эдэ жэлнүүдтэ ажахын тоосоо хэрэглэхэ, илангаяа hарын, кварталай дүн гаргажа, түсэб, даабариин дүүргэлтэ хинан шалгаха талаар нилээд дүршэл олгдоо гээшэ. Үйлэдбэриин гаргашын лимит соморхон байдаг: мал ажалда—салин хүлhэн, тэжээл; газар тариаланда—салин хүлhэн; горючи ба тоhодолгын материал, трактор болон машинануудые заhабарилга хараалагдана. Иигэжэ бригада бүхэндэ үйлэдбэриин гол гаргашануудай лимит соморхоноор хүргэхэдэ, түрүүшынхеэ ажахын тоосоондо орожо байhан хүнүүдтэ дүтэрхы, ойлгосотой байна бшуу.

Манай ажахын 2-дохи отделениин hаалиин фермын 1967 оной хүдэлмэриин дүн хаража үзэе:

	Түсэб	Дүүргэhэниинь	Ехэ+ бага—
Һүн (цент.)	5775	6146,2	+571,2
Тугал (толгой)	258	287	+ 29
Бүхы гаргашань (түх.)	81.047	85.979	—4932
тэрэ тоодо: салин (түх.)	32.452	35.184	—2732
тэжээл зөөлгэтэеэ (түх.).	48.595	50.795	—2200.
1 центнер hүндэ гаргашалагдаhаниинь (түх.)	13—43	13—36	+0, 7
тэрэ тоодо: салин	5—38	5—47	—0, 9
тэжээл	8—05	7—89	+0.17

Энэ фермэ (даагшань нүхэр Житихин Н. Д) үнгэрэгшэ жэлдэ hү haaxa түсэбөө 105,7 процент, тугал абаха даабаряа 111,2 процент дүүргэhэн байна. Центнер hүнэйнь өөрын үнэ сэн 0,6 процентээр хямдараа. Эндэ продукци түсэбhөө гадуур абтаhан, тэжээл зөөлгэдэ үлүү мүнгэнэй түлэгдэhэн дээрэhээ үйлэдбэриин гаргаша дээшэлhэн байха юм. Тиигээшье hаа бүхы дээрээ энэ фермэдэ 450 түхэриг алмагдаа.

1967 ондо ажахын тоосоондо оруулагдаhан hаалиин 10 фермын хахадынь продукци абаха түсэбөө үлүүлжэ, 1 центнер hүнэй өөрынь үнэ сэнгые түсэбөөр хараалагдаhанhaa үлүү гаргаагүй. Тиигэжэ бүхыдөө ажахымнай hү худалдажа, 93 мянган түхэригэй сэбэр олзо оруулаа.

Нёдондо адууhа малаа шахан, бэлшээн таргалуулха хүдэлмэреэ зохидоор эмхидхэhэнэй ашаар малай шэгнүүр нэмээхэ түсэбөө 187 центнерээр дээшэлүүлжэ, центнер нэмэлтын өөрынь үнэ сэнгые 84 түхэриг 47 мүнгэндэ оруулаа hэн.

Овощ ургуулха бригадануудые ажахын тоосоондо оруулжа, нилээд амжалта туйлагдаа. А. Б. Дымбрыловагай бригада абажа харая. Энэ бригада түсэбhөө гадуур 16.955 түхэригэй продукци худалдаа. Тиигэжэ тэдэндэ салин хүлhэнhөөнь гадна 8644 түхэриг түлэгдөө гэхэ гү, али абаhан салингайнь 1 түхэриг бүридэ 47,9 мүнгэн нэмэжэ үгтөө гээшэ.

Ажахын тоосоондо оруулагдаhан 2-дохи отделениин комплексно бригадын дүн абажа үзэе. Энэ бригадала гол түлэб ороохо таряа, тэжээлэй ургамалнуудые ургуулдаг сабшалан даалгагданхай. Тус бригада нёдондо продукци абаха түсэбөө 48305 түхэригөөр үлүүлээ hэн. Энэ продукциинь 20 процент бригадын гэшүүдтэ шан болгон үгтөө.

Эдэ бүгэдэhөө харахада, ажахын тоосоондо ороhон бригада, фермэнүүд аша үрэтэйгөөр ажаллажа, ажахыда сэбэр олзо оруулhан. Хэрбээ 1966 ондо сэбэр олзонь 180.9 мянган түхэриг байбал, 1967 ондо тэрэнь 405 мянган түхэригтэ хүрөө.

ЗҮГӨӨР ажахын тоосоондо ороhон бригада, фермэнүүдэй ажал ябуулгые hара, квартал бүхэндэ нарин нягтаар шалгажа, экономическа дүнгүүдынь гаргажа байгаа hаа, бүри ехэ амжалта туйлагдаха hэн гэжэ сэхэ хэлэхээр. Юуб гэхэдэ, ажахын тоосоондо ороhон бригада, фермэнүүдэй хүдэлмэриин дүн саг соогоо гаргагдангүй байжа, дутагдалнуудые саг дороо усадхаха арга олон ушарта болодоггүй.

Ажахын тоосоондо оруулагдаhан бригадануудта үйлэдбэриин гаргашын лимит hайса тооложо, бодомжолжо хүргэхэ гээшэ ехэ удха шанартай. Ажалай гаргашын лимит хоёр янзаар харуулагдана: үдэр соо хэды хүнэй хүдэлhөөр, (человеко-день) ба түхэригөөр. Ажалай гаргашые хүнэй үдэр соо хүдэлhэндэ оруулжа тоолоходоо бригадын хүдэлмэришэндэ хэды шэнээн салин хүлhэнэй үгтэхэнь тодорхойлогдоно, мүн ажалай бүтээсын хэмжээе гаргахада туhална.

Малшадай брига[...]
лай гаргашын лими[...]
жэлэй туршада ду[...]
ды шэнээн мал х[...]
совхозой нормын [...]
табигдаха ёhотойб[...]
но. Жэшээнь, энэ[...]
дые гараар hаада[...]
лишанда дунда зэ[...]
даалгагдана. Үнеэн[...]
радаа дунда зэрг[...]
грамм hү үгэхөөр,
бүриhөө 90 тугал [...]
лагдадаг.

Ажахын тоосо[...]
хэр зүбөөр тодор[...]
гадын амжалта [...]
на. Колхоз, совхоз[...]
риин-финансова т[...]
даhанай hүүлээр а[...]
шада бригада, фе[...]
хын тоосооной да[...]
чэ. Иимэ даабари[...]
гээшэ миил юрын [...]
Тэрээндэ гансахан [...]
тоо бүридхэгшэд б[...]
хын мэргэжэлтэд.
шэд хабаадаха уял[...]

Мүн ажахын т[...]
лагдаха бригадын [...]
тодорхойлхо, хэды [...]
биха гээшэ тон шу[...]
дал шиидхэхэдээ [...]
шэнжэлхэ хэрэгтэ[...]

Тэрэшэлэн ажах[...]
ороhон бригадану[...]
дэлмэриин дүн hа[...]
жо, удаадахи hар[...]
отделениин үйлэдб[...]
дээрэ ажахын хүт[...]
суг зүбшэн хэлсэх[...]
дана. Ажахын то[...]
шагайгаар ударид[...]
байхын тула отдел[...]
номическа шэнжэл[...]
болгохо хэрэгтэй г[...]

И[...]
Буряадай х[...]
туршалгын станц[...]
кын hаh[...]

ШАНАРТАЙ hҮНhӨӨ—ОЛЗО, ШАНАРГҮЙhӨӨ—ГАРЗА

КПСС-эй ЦК-гай марһын Пленумэй (1965 он) шиидхэбэреэр хүдөө ажахын продуктнууд үнэ ехэтэйгээр гүрэндэ худалдагдадаг боложо, ажахынуудай экономико нилээд хүгжэhэн байна. Һүүлэй үедэ ниитын малhаа алаг шэмэ ехээр абтадаг болонхой. Жэшээлхэдэ, республикадамнай 1964 онhоо хойшо гүрэндэ худалдагдаhан hүнэй хэмжээн 29,7 мянган тонноор ехэдхэгдэhэн байна.

Тиигэбэшье гүрэндэ тушаагдаhан hүн ганса хэмжээгээрээ ехэ бэшэ, харин шанарайнгаа талаар hайн байха зэргэтэй. Мүнөө үедэ энээн тухай онсо хэлэгдэхээр. Юуб гэбэл, республикымнай колхоз, совхозууд шанар муутай гэхэ гү, али гашалангир, булангиртай hү гүрэндэ худалдажа, нилээд ехэ гарзада ороно бшуу. 1967 ондо Зэдын аймагай ажахынууд ганса тэрэнhээ 24,0 мянган түхэригэй, Хяагтын ажахынууд—16,0, Сэлэнгын ажахынууд—15,9 мянган түхэритэй ялда ороhон байгаа.

Үнгэрэгшэ жэлдэ республикымнай hүнэй заводуудта хамтадаа 109,5 мянган тонно hүн абтаад, тэрэнэйнь оройдоол 29,4 мянган тонноnь hайн шанартай дээрэ тоологдоhон. Нүгөө талаарнь боложо гаргабал, колхоз, совхозууд бүхы hүеэ hайн шанартайгаар гүрэндэ тушаабал, 517 мянган түхэриг нэмэлтэ олзо абаха байгаад, оройдоол 149,7 мянган түхэригтэ хүртэhэн байна. Олонхи ажахынууд ехэ hү гүрэндэ худалдаха зорилго табяад, тэрэнэйнгээ шанарые мартажархина. Жэшээнь, нёдондо Зэдын «Мир» колхозhоо 1060 тонно hүн гүрэндэ тушаагдаад, энээнэйнь 711 тонноnь муу шанартай байжа, колхозой ниитын жасаhаа 3555 түхэриг яла хаhагдаhан байгаа. Иимэрхүү байдал Нарhатын, Оймороой, Хяагтын совхозуудта үзэгдэнэ.

Һайн шанартай hү гүрэндэ тушаахада, ехэ сэнгээр абтадаг, нэмэлтэ мүнгэн түлэгдэдэг ха юм. Энээнhээ олзо ороно. Түсхайлхада, Улаан-Үдын, Прибайкалиин аймагуудай ажахынууд 1967 ондо тушаагдаhан бүхы hүнэйнгөө тонно бүриhөө 5 түхэриг нэмэлтэ түлөөhэ абаха болоо. Эрхирэгэй совхоз шанартай hү тушаажа, 4826 түхэриг нэмэлтэ түлбэридэ хүртөө. Мухар-Шэбэрэй аймагай «Знамя Ленина» колхоз Улаан-Үдын hүнэй заводто 557,4 тонно hү тушаагаад, тэрэнэйнгээ 548 тонноhоо нэмэлтэ мүнгэ абаа гэхэ гү, али 2740 түхэриг олзолоо.

Һүнэй шанар сахиха арга боломжо манай республика дотор байнгүй яахаб! Юуб гэхэдэ, ажахы бүхэн типовой байрануудта малаа байлгадаг, тэндээ hү тушаажа абадаг түсгаар газартай болонхой. Гадна электрын хүсөөр hү hаaxa, шэбхэ шабааhа сэбэрлэхэ арга бии. Түрүү аргануудые үргэнөөр хэрэглэдэг болоо hаа, гүрэндэ тушаагдаhан hүнэй шанар hайжарха бшуу.

Теэд зарим фермэнүүдтэ юрын санитарна заабаринууд сахигданагүй. Үнеэдэй байранууд хүсэд сэбэрлэгдэнэгүй. Һаалишад үнеэдээ hааxaдаа хүхэ дэлэнгыень угаанагүй. Эдэ бүгэдые усадхангүйгөөр hүнэй шанарые ягаад hайжаруулжа болохоб. Булангиртай hүнэй гүрэндэ тушаагдаhанай нэгэ шалтагааниинь hаалишадай ажалдаа муугаар хандалаг, зоотехническэ заабаринуудые нарииаар сахидаггүй дээрэhээ болоно.

Һаалиин фермэнүүд дээрэ ариг сэбэрые сахиха хэрэгтэ ажахын мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэд ехэ үүргэ дүүргэхэ уялгатай. Гадна ветеринарна хүдэлмэрилэгшэд болон үйлэдбэриин управлениинуудэй мэргэжэлтэд фермые даагшанарта шанга эрилтэ табиха ёhотой. Һүнэй заводуудта ажалладаг технологууд hаалиин фермэнүүдтэ бодото туhаламжа хүргэхэ, hааrдаhан hүеэ яажа сэбэрлэхэ, хадагалха тухайда бодото заабари үгэхэ аргатай.

Тиихэдэ hүнэй промышленностиин предприятинууд колхоз, совхозуудай томо фермэнүүдые холодильнигтай болгохо хэрэгтэнь мүн дэ туhалха уялгатай. Иимэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдабал, ажахынууд гүрэндэ тушаагдаха hүнэй шанарые эрид hайжаруулжа шадаха, hайн шанартай продукци худалдаhанайнгаа түлөө колхоз, совхозууд нэмэлтэ мүнгэ ехээр абадаг болохо байна.

1968 оной январиин 1-hээ хойшо тушаагдаhан hүндэ гүрэнэй тогтоогдомол стандарт бии болгогдонхой. Энэ ямар удхатайб гэбэл, гүрэндэ тушаагдаhан hүн ямаршье үбшэнгүй үнеэнhээ hааrдаhан, гашалантаагүй, hааrдаhан дарыдаа шүүгдэжэ сэбэрлэгдэhэн, арбан градуста оротор хүргэгдэhэн байха ёhотой. Гэбэшье заримдаа hүнэй промышленностиин болон санитарна органуудай, ветеринарна хиналтын заабаряар hайн шанартай hү хүргэгдэнгүйгөөр абаашагдадаг. Гүрэндэ тушаагдаха hүн сэбэрлэгдэhэн, дезинфекци хэгдэhэн амhарта соо гэхэ гү, али hүнэй түсгаар цистернэнүүдтэ хэгдэнэ.

Хэрбээ hааrдаhан удаагаа хүргэгдөөгүй hүнэй тэрэ зандаа бэлэдхэлэй пунктда ябуулагдахагүй hаань, hү хадагалдаг түсгаар газарта оруулагдажа, арбан градуста оротор хүргэгдэхэ ёhотой.

Гүрэнэй тогтоогдоhон стандартаар (ГОСТ 13264—67) 1,2-дохи сортын hүн иимэ эрилтые хангаха зэргэтэй гэбэл:

	I сорт	II сорт
Газааhаань харахада:	Хүргэгдөөгүй байхадаа ямаршье холисогүй, тунгаасагүй	Баhал тиимэ.
Үнгэнь:	Сагаан аад, шарабтар	Баhал тиимэ.
Гашалангирынь: (Тернерэй градусаар)	16—18	19—20
Сэбэрлэгдэhэниинь: (группаар)	I	II
Бактериальна талаараа: (класс)	I	II

Энэ заагдаhан сортнуудта ороогүй hүн баhал гүрэндэ абтадаг. Тэрэнэй шанар ямар байхаб гэбэл: 21 градусhаа дээшэ бэшэ гашалангиртаhан, бактериальна талаараа гурбадахи класста орохо, сэбэрэйнгээ талаар гурбадахи группада орохо ёhотой. Энэ эрилтэ хангаагүй hүн гүрэндэ тушаагдан абтахагүй байна.

Гүрэндэ тушаагдаhан hүнэй шанар зүбөөр тодорхойлходоо, гүрэнэй, стандартда хараалагдаhан гуримые сахиха шухала. Тэрээндэ ямар аргануудые хэрэглэжэ, шанар шалгаха талаар нарин заабаринууд байдаг. Гэбэшье тушаагдаhан hүн тоhолигойнгоо талаар ондо ондоо сэнтэй байха юм. Мүнөө үедэ хараалагдаhан үнэ сэн хоёрдохи сортын hүнэй сэндэ тудана. Тиигээд нэгэдэхи сортын hү тушаахада, худалдаанайнь сэн тэрэнhээ үшөө ехэ байха юм. Зүгөөр сортдо ороогүй hүн гүрэндэ тушаагдабал, сэнгынь хямдарха болоно.

Гүрэнэй стандарт бии болгоходо, мүн hүнэй худалдаанай сэн шанарайнь талаар дээшэлүүлхэдэ гансал hайн талань харагдана. Саашадаа ажахынууд продукциингаа шанар hайн болгожо, гүрэндэ тушаахаяа оролдохо ха юм. Энэ талаар hаалишадайшье урда харюусалгатай зорилго табигдаха, фермэ бүхэндэ санитарна журам нарииаар бэелүүлэгдэхэ зэргэтэй. Энээнэй хажуугаар иимэ дурадхал оруулагдахаар. Урдань hаалишад hааrдаhан hүнэйнгөө тэнгээр ажалай түлөөhэ абадаг байгаа. Мүнөө продукциин шанараар гүрэнэй сэн тодорхойлогдохо болоходо, энэшье талань фермэ бүхэндэ харагдажа, ажалай түлөөhэн хубилгагдаа hаа, hайн гэжэ hанагдахаар. Энэ ушарта гансахан hааrдаhан hүнэй хэмжээн харагдаха бэшэ, харин тэрэнэй шанар харагдаха жэшээтэй болоно.

Л. ПЕТИНОВ,
Буряадай Хүдөө ажахын министерствын бэлэдхэлэй таhагай начальник.

Табан жэлэй барилга

ДАЛАЙСА ЕХЭТЭЙГЭ[...]

Ерээдүйн химигүн[...]
урган бодожо ба[...]
шаашье хара—үргэн[...]
нууд. Хүдэлмэришад[...]
10000 хүн ажаhуу[...]
нэгэ доро кино хар[...]
рантай кинотеатр, [...]
барилгашадай клуб,
бүүдэй hураха хоёр [...]
385 хүүгэдые хүм[...]
бан саад, хэдэн сто[...]
жа, барилгашадай [...]
жа байнхай. Энэ ж[...]
культурын ордон, [...]
ной байшан, столов[...]
хараалагдана.

Хамта дээрээ 400[...]
рилгашад, хабсар[...]
ажаллана.

Комбинадай гол [...]
оилга дүүргүүтэй бо[...]
хажууда туhалбар[...]
предприяти бариг[...]
Эндэ ажалладаг И. [...]
даадаг комплексно б[...]

Республикымнай химиин түрүүшын предприяти болохо Сэлэнгын целлюлозно-картонно комбинадай барилга үргэдхэгдэжэ байна. Комбинадай главна корпус, целлюлозно завод, картонно фабрикын, транспортна ажахын, ТЭЦ-эй, хүдэлмэришэдэй ажаhууха олон тоото гэр байранууд нэгэ доро баригдажа байнхай. Химиин ерээдүйн томо предприятиин олон барилгада индустриальна барилгын шэнэ материал, хабсаргамал түмэр-бетон, перлитбетон зүйлнүүд металл, алюмини, шэл ехээр хэрэглэгдэнэ.

Буряадай барилгын управлениин 8-дахи СМУ-гай барилгашад, хабсаралгын тусхай хэлэн организаци барилга эрхилнэ. СМУ-гай коллектив үнгэрhэн жэлэй түсэбые, абаhан социалис уялгануудаа бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө ехэ оролдолго гаргаа. Барилга-хабсаралга хэхэ ажал 113,5 процент, шэнэ барилганууд болон промышленна предприяти ашаглалгада тушааха даабари 104,6 процент дүүргэгдэ. Заhабариин механическа мастерской, комбинадай гол түхеэрэлгэнүүд, компрессорнэ станци, хилээмэнэй завод, хүдэлмэришэдэй ажаhууха Садово тосхон, баннопрачечна комбинат, 1-дэхи микрорайоной котельнэ гэхэ мэтэ томо барилганууд дүүргэглээ.

Гэр байра бариха түсэб хоёр дахин шахуу үлүүлэн дүүргэгдэhэн юм. Ерээдүйн городой 3-дахи микрорайон, хоёр шэнэ магазин, өөрын столовотой гостиница, худалдаа наймаанай түб бариглажа эхилээ. Гэр байра баригшадай коллектив түрүүлжэ ябана. Тэдэнэр үнгэрhэн жэлэй түсэб 124,8 процент дүүргэнхэй. М. П. Мясниковой, В. Н. Мордуевай даадаг томодхогдоhон комплексно бригаданууд ойн хүндэлэлэй социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ, Совет засагай 50 жэлэй нэрэ зэргэдэ хүртэhэн юм.

Промышленна барилгын эгээл шухала газарта ажалладаг 1-дэхи участогай хүдэлмэришэд картонно фабрикын, целлюлозно заводой барилга бодхоожо байнхай.

[...]лектив даабаряа холо [...]
дүүргэжэ, сууда гаран[...]

Эбтэй эетэй тус бри[...]
үшөө нэгэ барилгын h[...]
жа эхилээ. Тэдэнэр даа[...]
бүхэндэ 160—180 про[...]
гэнэ.

Э. ЛА[...]

Зураг дээрэ: 1. Ком[...]
ган Галина Сакс. 2. [...]
нууршад П. В. Лад[...]
гарhаа). А. М. Гераси[...]
риин шанар шалгажа [...]
Комбинадай гол корп[...]

Автор[...]

Кабанскын аймаг.

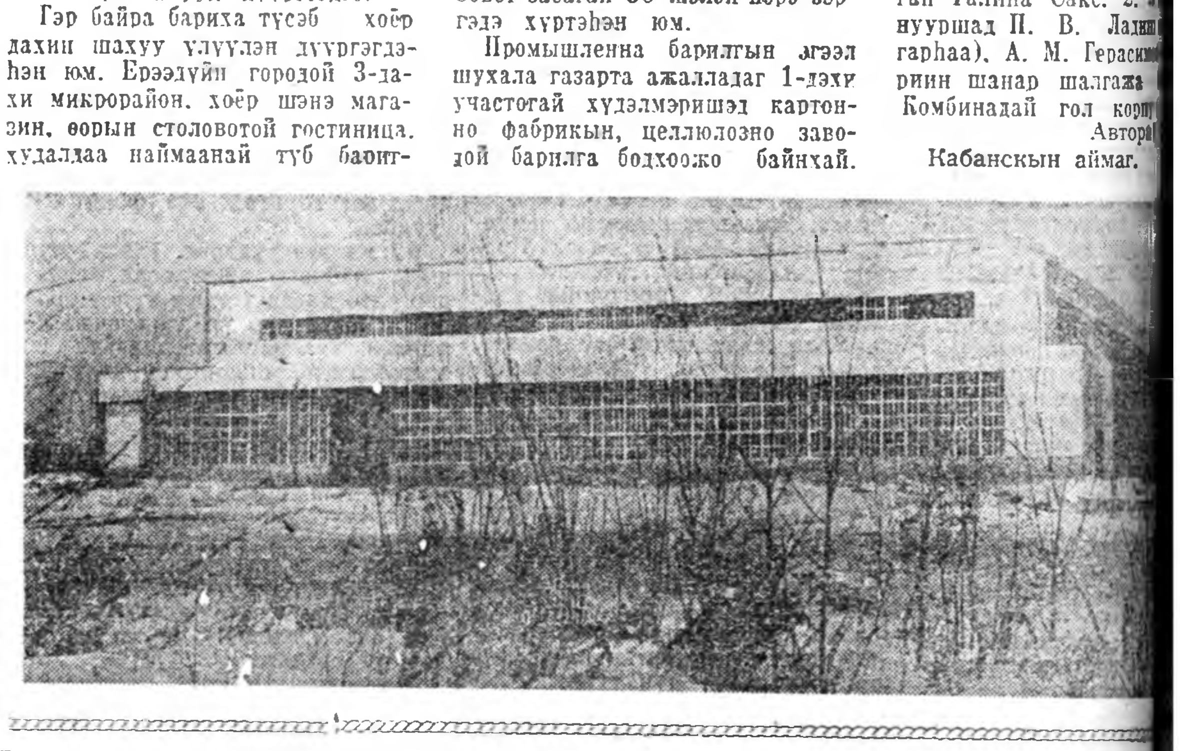

«ТЭРГЭЕЭ ҮБЭЛДӨӨ БЭЛДЭНЭ»

Бури үхибүүн ябахадаа, Иннокентий Гарифуллин эхэ эсэгэтэйгээ хамта аяар Татарай АССР-hээ нүүжэ, манай Зэлтэр нютагта ерээ бэлэй.

Тэрэ гэhээр ехэ үhан урдаа, он жэлнүүд hубарин ошоо. Иннокентий мүнөө гэр бүлэтэй, хэнhээшье дутуугүй жаргажа hууна.

Энэ нүхэрнай hая тракторист болоод байхадаа, оролдосотой шударгыгаар ажалладаг hэн. Саашадаа бүри дүршэл шадабаритай боложо, республикын «Габьяата механизатор» гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэhэн байна.

Иннокентий Гарифуллин хэдэн жэлдэ кукурузашадай звеное хүтэлбэрилжэ ябаа. Түрүүшын хоёр жэлдэ кукурузань муугаар гаража, биратай ургаса хурягдаагүй бэлэй. Теэд Иннокентий энээндэ зоригоо мохоогүй, харин бүри шэтэрүүгээр ажаллажа ороо hэн. Зүгөөр звеногойнь гэшүүдэй диилэнхинь эхэнэрнүүд, өөрынь hамган Розошье ябаа.

Ойро дүтын гүүртэнүүдэй газаа обоологдоhон, хэдэн жэлдэ хохиржоhон наг шэбхэ «Беларусь» тракторайнгаа тэргэдэ звеногой гэшүүд ашажа, кукурузынгаа полидо гаргажа тарааhан, мүн аммиагай селитрэ ба бусад минеральна үтэгжүүлгэнүүдые хэрэглэжэ, газараа hайса үhалаа. Кукурузаяа тариhанайнгаа удаа гүнзэгыгөөр культиваци хэжэ, хэдэн дахин борнойлходонь, нэгэшье бог үбhэн ургаагүй.

Намартаа тэдэнэр гектарай дунда зэргээр 400—500 центнер кукурузын шэмэтэ ногоон эшэ набша хуряажа абаа hэн. Теэд кукурузын иимэ баян ургаса хуряаглаха юм гэжэ зэлтэрэйхид ой ухаандаашье оруулаагүй байhан.

Энэ звеногойхид аймаг болон республика дотороо түрүү hуури эзэлжэ, 400 түхэриг мүнгэн шангайгаар диплом болон хүндэлэлэй грамотануудаар шагнагдаа hэн. Тэдэнэр кукурузынгаа газар үтэгжүүлхэ, үhалхадаа, элдүүрилхэ, тарихадаа бүхы хүдэлмэреэ өөhэдынгөө хүсөөр хэдэг юм. Гэбэшье тэрэнээ хуряахадань тракторно-таряан ажалай бригадын зарим механизаторнууд хамhалсадаг байна.

Кукуруза хуряалгые унжагайруулхагүйн тула отделениие эрхилэгшэ Владимир Терешинай үнгэрhэн жэлэй намар hанаата болонги байхада, Иннокентий Гарифуллин:

— Яараhанай үлүү. Саг соонь хуряажа дүүргэхэбди,—гээд найдуулаа бэлэй.

Үнэхөөрөөшье кукурузынгаа эшэ набша хуряалгые оройдоол 12 үдэрэй туршада үнгэргөө бшуу. Тиигэжэ тус звеногойхидто даалгагдаhан 120 гектарhaa хурягдаhан шэмэтэ эшэ набшаар отделениингээ хоёр hаалиин гүүртэнүүдые, гахайн болон хонино отарануудые силосээр бардам хүрэхөөр хангажа шадаа.

Мүнөө И. Гарифуллинай звеногойхид «Беларусь» трактораараа отара, гүүртэнүүдэй газаагуурхи наг шэбхэ суглуулан зөөжэ, кукурузын газарта тараажа байнхай. Теэд эдэнэрэймнай мүнөө жэлэйнь гол зорилго юуб гэхэдэ, кукурузынгаа талмайе үргэдхэхэ, гектар бүриhөө дунда зэргээр 450—485 центнерhээ бага бэшэ ургаса хуряахаар шиидэнхэй.

В. КЛОЧИХИН,
хүдөө бэшэгшэ.

Зэдын аймаг,
«Мир» колхоз.

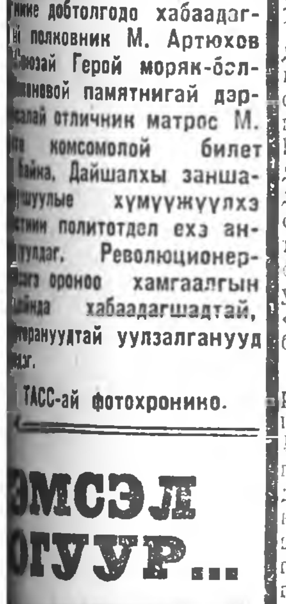

Цэдэн ГАЛСАНОВ

ЖАМБАЛ-МЭРГЭН

ОЧЕРК

«Баруун-Хойто фронтын баатар мэргэн айлшалжа ерэбэ»,—гэлсээд, Буряад орон соогуур һураг уу тараад орхибо. Түрүүн һураг Түнхэн дээгүүр сахилгаатаад, удаань радиогой долгин дээгүүр, газетэнүүдэй хуудаһанууд дээгүүр ябэдэлээ. Зүрхэнэй халуун хөөрэлдөөнүүд, арзын хүндэтэ айлшалалганууд, зураг хүрэг болон дуу хүгжэм...

1943 он ябажа байгаа. Зэрлиг дайсанай хамар булгалһан Москва шадарай тулалдаан, тэрэнэй шүдынь түүлэһэн Ленинградай хүреэлэлгые сүмэ сохилгон. удаань—һээрыень хухалһан Сталинградай үзэгдөөгүй ехэ байлдаан—эдэ гурбан ехэ байе абаһан совет арадай сог залияа бадаргажа, дайшалхы хүсэеэ, дабхар шамбай ажалаа улам эршэдхэжэ байһан үе. Хүн зоной досоо омог зориг зангидагдажа, хүхюун дорюун аялга бүрилдэжэ байгаа һэн.

Тэрэ жэлдэ манай Буряадай республикын хорин жэлэй ой гүйсэбэ. Ажалшан түмэнэй һанал хүсэлые хүндэлжэ, сэрэгэй захиргаан Советскэ Союзай Герой Жамбал Тулаевые түрэл нютагтань айлшалуулха табилтаар шагнаа. Тиигэжэ Жамбал-мэргэн түрэл нютагтаа баатарай ёһоор айлшалба. Тиигэжэ арад зон арсалан баатар хүбүүгээ түрын ёһоор угтажа, найр наада дэлгэбэ.

* * *

Зунай халуун саг байгаа. Манай редакцида хүн зон олон, бултадаа буряад баатарые нюдөөрөө хараха, гарыень адхаха, мэндышье тэды һаань үгэ андалдаха гэжэ зүдхэнэд.

Нугархай хурдан алхасатай, дунда зэргын, багжагар бата бэетэй хүн орожо ерэнэ. Хүрин зээрдэ шарай дээрэнь таша сагаан шүдэд ирайлдаба. Жамбал Ешиевич эндэ сугларһан хамаг журналистнуудые, уран зохёолшодые һайн таниха шэнгеэр, бүгэдые мэндэшэлэн энеэбхилнэ. Хүн зон дарья табилдана. «Бабжа Барас-баатар нимэрхүү хүн байгаа ёһотой». «Аламжа-мэргэн ямаршуу байһан юм ааб?» гэлсэхэ тэмдэг уладай нюурта уншаадхихоор һэн. «Абай Гэсэр...»—гэһэн үйрхэй бодолнууд досоонь ороношье ха.

Нээрээшье. Абай Гэсэр... Гэсэрэй гушан гурбан баатар... Тэдэнэй тоодо багтагша һайб,—гээд Доржо Банзаров халагладаг байгаа. Жамбал Тулаев снайпераар дайлалдаха зуураа, гушан гурбан нуугада һууһан, гурбан зуун гушан гурбан гитлеровецүүдэй толгой тоншоһон, гушан гурбан мэргэшүүлые һургаһан, тэдэнь гушан взвод болохо фашистнуудые унагааһан—иимэ дансатай.

— Хэды снайпернуудые мэргэн буушын мэргэжэлдэ һургааб гэнэбта?

— Гушан гурба.

— Ямар яһанай хүнүүд бэ?

— Украин хүбүүн Андрусенко —252 гитлеровецүүдые тоншоо. Баргажанай буряад Доржо Ухинов—193-е унагаагаа. Эрхүүгэй ород Пронников—113-е, азербайджан-джигит Арадаш 87-е шарилдань ябуулаа. Баһа нэгэ буряад—Дамдинов бии, 114 фрицые хиргаа. Казах Казбаев..: Юраасэл, ёһотой гэгшын баатарнууд лэ даа! —гээд Жамбал Ешиевич нюдөө үзүүрлэнэ.

— Гушан гурбан баатарнууд. Абай Гэсэр баһал гушан гурбан баатартай хамнай даа.

— Тиимэ... Теэд үльгэрэй юумэ үльгэрөөрөө, үнэн юумэ үнөөрөө байг.

— Зүб даа. Үльгэрөөр болохо болоо һаа, Алтан Мундарга—Абай Гэсэр, гушан гурбан мундарганууд—тэрэнэй баатарнууд. Үнэн дээрэ абаа һаа, та—Жамбал-мэргэн, танай нүхэд—гушан гурбан мэргэн баатаршуул болоно ха юм.

— А? Зай, болиё. Хамаг юумые сасуудхажа хэлэхэ—гансал таанарай, бэшээшэдэй, зон,—гээд аягүйрхэн миһэлзэбэ.

— Теэд хайшаншье таби,—гушан гурба ха юм.

— Энэтнай тушаан боложо туладаһан тоол даа. Үльгэрлэхэ болоо һаа, үнэниинь иимэ юм: минии мундарга—Шалдуунай—баабай, Шалдуунай Шожиевай Алтан Мундарга—Абай Гэсэр. Энэ зүб. Шалдуунай-баабай—Толгойн эрхим анша, Хойморой нуурнуудай шубууша, Шалдуунай-баабай—Саянанай хормойн эгээл мэргэн бууша. Түнхэнэй хабсагайн эгээл башатай мүршэ хүн юм. Тэрэ—минии багша. Тэрэнэй һургаал—һайн лэ һургуули! Фронтдо снайперай нуугада хэбтэхэдэм, намда тэсэбэри, хурса нюдэ, мэргэн онобшо үгэжэ байгаа...

Иигээд лэ Жамбал Тулаев хөөрэжэ ороо һэн. Хөөрүү, хүхюун, шогтой зугаатай хүн һэн—Жамбал-мэргэн. Гансал өөрынгөө дайшалхы зам тухай, илангаяа снайпер болоһон, хаана, хэзээ, хэдые тоншоһон тухайгаа ехэл сомороор, заримдаа дурагүйгөөр, жэрхэнгеэр, сээрлэнгеэр хэлэхэ байгаа һэн. Би Тулаевтай республика соогуур, мүн түрэл Түнхэнөөрыншье яһала ябалсаа һэм. Тэдэ уулзалганууд сооһоо мэргэн бууша Жамбалай баатарлиг, дайшалхы ажалай замые алхам алхамаар һабагшалжа абааб.

* * *

Снайпер. Мэргэн бууша. Энэ мэргэжэл Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайн соо нарижан, эгээл эрэлхэг, тэсэмгэй, мэхэ ехэтэй, халуунда хүлэрхэгүй, хүйтэндэ бээрэхэгүй хүнүүдэй хуби заяан болоо. Дурамбай мүшэтэй мэргэн буу бариһан, бэеэ нюуха хубсаһа үмдэһэн, табан хушуута одон малгайтай хүнүүд фронт бүхэнэй тагнуулшадай взводто харюусалгатай алба дүүргэдэг байгаа. Тэндэ ёһотойл ангуушад, одоол хэрмэнэй нюдэ алдадаггүй, гүрөөһэнэй үншэн хабһа тооложо буудадаг мэргэшүүл байдагынь мэдээжэ. Тэдэнэй зэргэдэ манай Жамбал Тулаев оролсожо, Баруун-Хойто фронтые шууюулһан магтаалтай.

Арбан зургаан һара соо фашистнуудые Жамбал агнаа. Олзоор ехэ бусажа ерээ: гурбан зуун гушаад гитлеровецүүдэй толгойдо Жамбалай нэжээд һомон хоноогдоо!

Дайсад тэндэ үзөөгүй юумэеэ үзэдэг лэ байгаа. Үглөө үүрээр тэдэнэй мэдээ, захиралта зөөгөөшэд хүрэхэ газартаа хүрэдэггүй, үдэшэ орой харуул хараашад зуурандаа мухаришадаг, халуунда шунгаха дуратайшуул шэнгэшэдэг, хомхойшуулынь нүүдэл кухниин хажууда шархяа хатаадаг, офицернүүд сэбэр агаарта гараһаар тарайлдашадаг,—иигэжэ юугээш мэдэнгүй «шарилдаа морилхо» ушарнууд олошорбо.

Нэгэ иимэ ушар. Эртын хабарай халуун үдэр байба. Хэзээ, хаана агнахаяа һайса мэдэхэ. Жамбал Ловать мүрэнэй эрье ошожо хоробо. Уданшьегүй харан гэһээнь, табан солдадууд тал-мүл гэлдэһээр ерэбэ. Эрье дээрэ һуугаад, һэмээхэнээр ниишэ тиишээ харaашалалдана. Һэрюухэн агаар, бүлеэхэн уһан хамаг хүсэлыень татажа, һэримжыень һажуулна. Барюубшагүй нэгэниинь салдагалаад, пүлд байса шунгашаба. Тэсэн ядаһан нүгөөдүүлынь хэдэгэнэ һонбдо хазуулһан шэнтеэр үрдилдэн байжа хубсаһаа тайлана. Жамбал хүлеэжэл һууна. Яараад юун болохоб. Нэгэ заахашье бэеэ һэрюусүүлжэ, сэдьхэлээ ойро зуура хангаг лэ. Тиигэжэ байһаар тэдэнэрынь гэнтэ һэр-мэр гэлдэбэ,—эгээл—халзан харануудтал адли. Нэгэниинь шунгаһан аад, бултайха юумэ үгы! Уһанай салгидаан соо буугайш һүрэһые обёорогүй байшоо ха. Хүлеэжэ байтараа баһа нэгэниинь түлд гээд шунгашаба. Буугай абяа эндэл абаа ха! Хахир муухайгаар хашхаралдаад, эрье тээшэ пүлшэгэнэлдэжэл мэдэбэ. Зуурандаа гурбадахинь шэнгэшэбэ. Дүрбэдэхинь үмдэнэйнгөө үрөөһэн түрии углажа үрдибэ. Табадахинь шараа нюсэгөөрөө шугы хүдар харайжа ябаһаар орондоголшобо. Һонин бээ? Теэд үнэн лэ!

Тэрээнһээ хойшо фашис снайпернууд совет мэргэнэй хойноһоо тагнажа, агнажа эхилбэ. Теэд хоёр ондоо һургаалтай мэргэшүүлэй дүрэ буляалдаан, урда урдаһаа хам оролсоон манай илалтаар дүүрээ.

Нэгэтэ СС-эй хоёр мэргэшүүл нуугада һуужа байна. Нэгэниинь Тулаевые мэхэлжэ, худал сагаалса буудуулха гээ, тиихэ һамбаандань Жамбалай нууга обёорһон нүгөөдэнь шабхаяа дараха ёһотой байгаа. Тиигэжэ мэхэшэниинь айбала малгай үндэгэд гүүлэбэ. Жамбал досоогоо энеэдэһэ алдахаһаа бэшээр хүдэлбэшьегүй. Хүн эндэ үгы хаям гэжэ һанаһан тэрэ снайпер хэбтэшээ һэлгэжэ хуурайлха, буудахада үлүү таатай газарта бэеэ нюуха гээд, обогод гэхэньшье тэрэ—Жамбалай тобшо онохо газараа олоод лэ орхибо.

Нэгэтэ Тулаев ээлжээтэ агнууридаа гарахадаа, ехэ шабартай аад, бэеэ нюухада һайн ойн захадахи намаг болдогтой газарта нууга түхеэрбэ.

Ой соо «хүхынүүд» бии гэжэ мэдэһэн тайгын ангуушанай зүн алдагдаагүй. Сохом иишэ, баглагар модоной шэлбүүһэн соо, ногоон хубсаһатай фашис «хүхы» снайпер сүгсэгэнэн һууна гэжэ ямар нэгэн далда мэдэрэлээрээ, ямар нэгэн үлэ мэдэгдэхэ үнэрөөрнь ойлгожо хэбтээ. Харан гэһээнь, ойн захаар манай хоёр солдадууд хэлхеэ холбооной утаһа татажа ябаба. Теэд мүнөөхи бузар буудаадхинагүйл, ягаа сүлөөтэй юм. Ондоо олзо, мэргэн буугайнгаа мүшэндэ хүрэмөөр ан хүлеэнэ. Жамбалай шуһа жүрөөдэнэ.

Үзээ даа, хэмнай үлүү тэсэбэритэй байгша ааб»—гэжэ буряад снайпер шүдөө зуугаад хэбтэнэ. Дороһоонь намагай уһан самсынь нэбтэ норгоно, тохоноғынь шабардана. Теэд хүдэлхын аргагүй, хагарыень хордохоон хүхэһэн батаганаае үргөөхын аргагүй. Нюдөө хурсадхаха, шүдөө зууxаһаа бэшээр юушье хэжэ шадахагүй хэбтэнэ. Тиигэжэ хоёр хоног дүүрэн бэе бэеэ таамаг адаглалсан хэбтэбэд. Нарһан дээрэхи фрицшье яшахань һэм, харин намаг соохи Жамбалай хүл модохиршоод. хамаг бэень дагжа һүрэн байба. Хоёр анги солдадай албан уялгын шалгалта эндэ, бүхы фронтын нюур дээрэ, үзэгдөөгүй үсэд нэтэрүүгээр баригдаба. Баһал фашист бэеэ барижа шадаагүй,—бүтүү шэлбүүһэн нахигад гэбэ, ногоон субын шобхо малгай обогод гэбэ,—ондоо юуншье хэрэггүй, сагаалса бэлэн. Буугай шабха аргазханаар татагдаба. Ута хүлтэй ногоон торхируу гонзогод гэжэ учаад. Жамбалай хамаг бэе мүсэ даамайгаар халуу даажа, баярай энеэдэн хүхэршэһэн шарайень гэрэлтүүлбэ. Үхэлэй барилдаанда дайсаа даража унаһан сэрэгшын зол энэ! Дайсанаа даража, даагаа һүүлээһэнэй баяр энэ!

* * *

Үнэгэнэй мэхые өөрынь мэхээр бариха,—гэһэн буряад ангуушадай хошон үгын хурса байһые Жамбал-мэргэн аяар холын Баруун-Хойто фронт дээрэ дэлхэйн үмэнэ гэршэлбэ.

Тиигэжэ Эхэ Совет оронойнгоо эгээл дээдын нэрэ зэргэдэ хүртэжэ, үбсүүн дээрээ Алтан Одоной гэрэл сасаргаа.

Дайн дажар дүүрэжэ, түрэл нютагтаа бусаад, түрүүшээр колхозоо хүтэлбэрилһэн, сомоной Соведэй түрүүлэгшээр хүдэлһэн байгаа. Түнхэнэй аймагай Соведэй депутадаар һунгагдаа. Удаань колхозой хүтэлбэрилхы кадрнуудые бэлэдхэхэ һургуулида Улаан-Үдэ эльгээгдэбэ.

...Улаан-Үдэдэ дахин уулзабабди. Үшөө нэгэ һонирхолтой ушар тухай Жамбал Ешиевич манда хөөрэбэ.

— Буугаймни дурамбай мүшэн 305004 номертой һэн. Тэрэчиие Уралай нэгэ заводһоо фронтын командованида бэлэг эльгээһэн байгаа. Тиигэжэ тэрэ мэргэн шагналда би хүртэхэ золтой байгааб. Һайн лэ, мэргэн лэ мүшэн һэн!...

Һургуули дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр Жамбал Ешиевич Тулаев удаан ажаллаагүй. Хүндэ хүшэр бадаганда нэрбүүлжэ. гушан гурбан мундаргын хормойдо, холо дээрэһээ харайн ерэһэн эмниг дошхон Хэнгэргын эрьедэ мүнхэрөө. Намда тэрэ хүн тухай домогломо һайхан дурасхаал үлөө: хамта абхуулһан дүрсэ, ханадаммни, 1943 ондо бэшэһэн «Жамбал-мэргэн» гэжэ шүлэгни дуун болоод дуулагдажа байдаг.

Гушанхан гурбан Мундаргын
Гурьбахан хаяада түрөөлши,
Эдирхэн наһаа хүсэжэ,
Эрынгээ эрхимынь болоолши.
Арюун баян Буряадтам
Алтан Одон сасарба.
Агууехэ байлдаанда
Жамбал-мэргэн тодорбо.
Бушуухан гараа эршэлжэ,
Буряадай мэсые баряалши,
Байлдаанда мэргээ шалгажа,
Баатарай нэрые олоолши.
Арюун баян буряадтам
Алтан Одон сасарба.
Агууехэ байлдаанда
Жамбал-мэргэн тодорбо.
Немецкэ харшан дайсанаа
Нэжээдээр—хошоодоор
хюдаалши,
Нэрынгээ хурса мэргэндэ
Нангинхан үһөөгөө абаалши.
Арюун баян Буряадтам
Алтан Одон сасарба.
Агууехэ байлдаанда
Жамбал-мэргэн тодорбо.

СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй 50 жэлэй ойдо. Зураг дээрэ: курсантнууд сержант Виктор Шевченко, ахалагша сержант Валерий Фомин лабораторно хүдэлмэри хэжэ байна. ТАСС-ай фотохронико.

МАТРОСОВОЙ НЭРЭМЖЭТЭ ПОЛКДО

Прибалтикын сэрэгэй округой Александр Матросовой нэрэмжэтэ мотострелково гвардейскэ полкын суута сэрэгшэд СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй 50 жэлэй ойе һайн бэлэдхэлтэйгээр угтажа байна. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүдтэ сибирягуудай һайн дураараа бүйгуулһан энэ полк фашистнуудтай дайлалдахадаа ехэ габьяа, баатаршалга харуулһан. Тус полкын сэрэгшэд тиихэдэ хэдэн мянган фашистнуудые хюдаһан, танк, хуягта машина болон бусад техникэ олоорнь үгы хэжэ хаяһан байгаа. Энэ полкдо алба хэһэн Александр Матросов 1943 оной февралиин 23-да мүнхэ габьяа гаргаһан һаб даа. Велики Луки шадарай Чернушки тосхондо дүтэ болоһон байлдаанай үедэ Александр Матросов өөрынгөө бэеэр дайсанай дотой амбразурые бүтлэжэ баатарай үхэлөөр унахадаа, добтолгодо ороһон ротодо харгы гаргажа үгэһэн байгаа. Иимэ ехэ габьяань үндэрөөр сэгнэгдэжэ, Александр Матросовто Советскэ Союзай Геройн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдоһон юм. Александр Матросовой нэрэ полкдонь үгтэжэ, өөрөө нэгэдэхи ротын списогтэ хэтэ мүнхэдөө оруулагдаһан.

Мүнөө полкын сэрэгшэд баатарай дурасхаалые үндэрөөр сэгнэжэ ябадаг. Эндэнь Александр Матросовой нэрэмжэтэ алдар габьяагай комнато эмхидхэгдэһэн юм. Жэл бүри тус комнатодо залуу сэрэгшэд ерэжэ. Эхэ орондоо дуратай байхаар, үнэн сэхээр алба хэхэбди гэжэ тангаригладаг.

Нэгэдэхи ротын байра соо, хүнэй харахаар газарта геройн кровать табяатай байдаг. Хажуу таладань сэрэгшын баатаршалга гаргаһые харуулһан диорама, бюст байдаг. Дээрэнь иигэжэ бэшээтэй: «Тэрэ ходоодоо маанатай».

Ходоодоо маанадтай! Хэтэ мүнхэдөө албандаа байдаг!

Үдэшэлэн сэрэгшэдые шалгахада, геройн нэрэ эдэнэртээ ходоо байдаг. Жагсаалда байһан сэрэгшэдһээ: «Советскэ Союзай Герой, гвардиин рядовой Александр Матросов» гээд асуухадань: «Советскэ Союзай Герой, гвардиин рядовой Александр Матросов манай Совет Эхэ ороной түлөө болоһон Агууехэ байлдаанда баатарай үхэлөөр унаа» гэһэн харюу дуулдадаг.

Аха нүхэдэйнгөө, эсэгэнэрэйнгээ үг дамжан ерэһэн залуу сэрэгшэд мүнөө үеын сэрэгэй техникэ, шэнэ буу зэбсэгтэй танилсахаһаа гадна, аха нүхэдэйнгөө харуулһан баатаршалга шударгыгаар шуталжа ябаһаг. Эндэтэ, эндэ һаяхан боложо дүүрэһэн тактическа һуралсалай дүн толотомо гэршэ боложо үгэнэ. Һуралсалда хабаадалсаһан сэрэгшэд бултадаа эрхим гэһэн сэгнэлтэ абаһан байна.

Мүнөө полкын бүхы подразделенинүүдтэ «отличнигууд» гэһэн нэрэ зэргэ олгогдоһон.

Полкын сэрэгшэдэй дундаһаа Александр Матросовой алба хэһэн нэгэдэхи ротынхид эрхим гэжэ магтуулдаг юм. Тус ротынхид хоёрдохи жэлээ «отличнигууд» гэжэ нэрлүүлжэ ябана. Ротын сэрэгшэд бултадаа комсомолшууд болонхой.

Зураг дээрэ: Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадалсаһан. гвардиин подполковник Л. Тимофеев А. Матросовой нэрэмжэтэ алдар габьяагай комнато соо сэрэгшэдтэй хөөрэлдэжэ байна.

ТАСС-ай фотохронико.

ГЕРОЙ ХОДОДОО МААНАДТАЙГАА

МОСКВА. Советскэ Союзай Герой Александр Матросовой баатаршалга гаргаһаар 25 жэлэй ойдо зорюулагдаһан үдэшэ Бүхэсоюзна «Знани» бүлгэмэй түбэй лекторидо үнгэргэгдэбэ. Тус зал соо Москва хотын комсомолшууд. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадалсагшад сугларaa.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай фронт, тылдэшье совет арадай харуулһан баатаршалга тухай Советскэ Союзай Маршал А. И. Еременко сугларагшадта хөөрэжэ үгөө. Александр Матросовой харуулһан баатаршалга залуу үетэниие хүмүүжүүлхэдэ хэтэ мүнхын жэшээ боложо үгэдэг гэжэ эмхидхэлшэ хэлээ.

Великолугай наймадахи профтехучилищиин комсомолшуудай делегациие тус үдэшэдэ хабаадагшад халуунаар угтаа. Тэдэнэр Александр Матросовой баатаршалга гаргаһан нангин газарһаа абтаһан шэмхэ шорой кубок соо хэ... асарһан байна.

ЭХЫН ЖАРГАЛ

«Бидэш дайсадаа даража, даагаяа һүүлдэхэ дүтэлөөбди. Удахагүй уулзахабди. Эльгээһэн дулаан бээлэй нооһон оймһо хоёрыеш абаа һэм. Оорөө бээлэйтэй аад, тэрэнээ нэгэ ород нүхэртөө бэлэглээб. Тэрэм даарахаяа болижо налайшоо, нүхэртөө һайниие хүргөөрэй гээ һэн. Зай, уулзалгараа баяртай».

Иимэ бэшэг Ханда Самбиловна 1945 оной январиин эхеэр абаа һэн. Оройдоол гушан хоёр наһандаа тэрэ инаг нүхэрөө аюулта дайнһаа хүлеэжэ байгаа бшуу. «Удахагүй уулзахабди...»

Ханда Самбиловна сэдьхэлэй баярта абтан, энэ домогто уулзалгаяа хүлеэжэ эхилээ һэн.

Оройдоол хэдэхэн хоногой үнгэрөөд байхада, тэрээндэ үшөө нэгэ бэшэг ерэбэ. Ехэ басаганайнь задалжа уншахада: «Танай хани нүхэр, эсэгэ, гвардиин капитан Цыренов Очир Самбилович баатарай үхэлөөр унаа...»—гэһэн үгэнүүд байба.

Үншэн үлэшэһэн табан үхибүүтэй эхын гомдолой, хамаг гасалан гашуудалай нулимса хэмжэхэ юумэн олдохо аал? Үхэл тухай дуулгаһан альганһаа заахан саарһаниинь зуун пүүдэй шулуу үргөөд байһандал хүндеөр үзэгдөө һэн. Тэрэ муу мэдээ дуулгаһан бэшэг абаһанһаа хойшо аяар хорин гурбан жэл үнгэршэбэ. Һанаад үзэхэдэнь холол шэнги. Тиихэдэ арбан табатай ябаһан ехэ басаганиинь мүнөө найман үхибүүдэй эхэ болонхой. Бага басаганиинь эсэгынгээ нютагтаа түрүүлэгшэ байхадаа оролдожо бодхоһон эхин һургуулиие хүтэлбэрилнэ, ехэ хүбүүниинь багша, нүгөөдэ хоёр хүбүүдынь хүдөө ажахын институт дүүргэжэ байна. Одхон хүбүүнһээ бэшэниинь айл болонхойнуул, үрэ хүүгэдээр олон.

Инаг хайрата нүхэрөө алдабашье, үрэ хүүгэдтээ эрдэм ном үзүүлжэ, хүлынь дүрөөдэ, гарынь ганзагада хүргэжэ, ажабайдалай үргэн замда гаргаха гэһэн Ханда Самбиловнагай хүсэл бэелүүлэгдээ...

Хүбүүд, басагадайнгаа нэгэнэйдэнь байрлаад, ашанараа бөөмэйлжэ һууха аргатайшье һаа, Ханда Самбиловна ажалһаа хахасаагүй юм...

Тэрэнэй ажалладаг фермэ дээрэ нэгэтэ хурим түрэдэ түхеэрһэндэл хара үглөөнһөө хүлгөөн болобо.

Үдэшэлэн һаалишад культбазалаа сугларба. Ута столынь найрайхяар шэмэглэгдэнхэй. Хоймор талада наһажаал малшад һуури эзэлбэ. Тэдэнэй дунда Ханда Самбиловна бии. Баранайнь нюур шарайда баяр зугаагай элшэ наадана. Тэдэнэр иигэжэ сагаан һараяа, буряад шэнэ жэлээ гэмгүй һайн амжалтануудтай угтаһандаа баяр хэбэ гээшэ.

Ханда өөрөө даажа абаһан 18 үнеэн бүриһөө тугал гарзалуулангүй абажа шадаа. Һү һааха түсэбөө үлүүлэн дүүргэнхэй. Шэнэ жэлдэ бүри ехэ һү һааха зорилготой.

Мүнөө тэрэнэй арбаад үнеэниинь тугаллаба. Буряад замшалаараа сагаан һараяа угтахадаа, үнэхөөр лэ сагаан эдеэ элтэрүүлбэ ха юм. Энэ баяраа нүхэдтэеэ хамта тэмдэглээ һэн.

Ханда Самбиловнагай хори гаран жэл һаалишанаар ажаллаха үедөө тэнжээн түрүүлһэн тугалнуудые тоолохо болоо һаа, томо хоёр фермын эбэртэ бодо малнуудһаа олон байха. Энэ Зуһалангай фермэдэ арбаад жэлэй хугасаа соо ажаллаха зуураа, нэгэшье тугал гарзалуулаагүй.

Һаяхан баяртай хүхюугээр буряад шэнэ жэлээ угтахадаа. Ханда Самбиловна Цыренова нүхэдтэеэ хамта пенсиин наһа гүйсэһэндөө баясаа һэн. Теэд амаралтада гарабашье, ажалһаа хахасаагүй. Ойрын сагта хахасахашьегүйл. Жаргалта ажалайнь намтар үргэлжэлһөөр.

В. САМБУЕВ,
Ф. ЦЫДЕНЖАПОВ.
Захаамни,
«Байкал» колхоз.

ЗОРИЛГОМНАЙ ЕХЭ

Энэ жэлдэ шэнээр эмхидхэгдэһэн манай Загаһатын совхозой ажахын гол һалбари—хонин һүрэг болоно. Мүноо совхоздо хамта 14400 үлүүтэй хонин үбэлжэжэ байнхай. Тэдэнэй 7875-иинь эхэ хонид юм.

Тиимэһээ энэ һалбаряа шадаал һаа түргэнөөр хүгжөөхэ, ашаг үрэ ехэтэй болгохо асуудалда гол анхаралаа хандуулжа байһамнай ойлгосотой.

Хэнэйшье мэдэһээр энэ үедэ хонин ажалдахи эгээл харюусалгатай хаһа—түл абалга түлэг ябажа байна. Эдэ үдэрнүүдтэ бүхы абтаһан хурьгадаа гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлжэ, нэгэшье хониной хурьга хаюулангүй, һубайруулангүйгөөр түрүүлжэ шадаһанһаамнай хонин һүрэгые үсхэбэрилхэ саашанхи зорилго сүм дулдыдаха бшуу.

Мүнөө совхозой эхэ хонидой бүхы отарануудта хурьгад абтажа эхилһээр һара үлүүтэй болобо. Хамта дээрээ 5120 гаран хурьган абтаа. Илангаяа Д. Шойжоновой хүтэлбэрилдэг бригадада түл олоор, һайнаар абтана. Эндэ бүхыдөө 3,3 мянган хурьгад түлжүүлэгдэнэ. Зарим отаранууд бүхы хонидойнгоо олонхиие түрүүлээд, хурьгадыень нэгэшье гарза хоролтогүйгөөр томо болгожо байнхай. Жэшээлхэдэ, ажахын дүршэл ехэтэй үнинэй хонишон Дулма Будажаповагай даадаг отарада бүхы 345 эхэ хонидойнь 285-иинь хурьгалаад, нэгэшье түл гарзалаагүй. Мүн хонишод Сэсэг Прохорова баһал эды толгой хонидһоо даб дээрэ 284 хурьгатай, Лума Дамшеева 276 хурьгатай болонхой.

Иигээд март һарын тэн болотор бүхы эхэ хонидоо түрүүлжэ, зуун эхэ хонин бүриһөө 85-һаа үсөөн бэшэ хурьга түлжүүлхэ зорилгоёо заабол дүүргэхын түлөө хонишод, хурьгашаднай хамаг хүсэ шадал, арга боломжоёо элсүүлэн хүдэлнэ.

Түл абалгын урда тээ бүхы хонишоднай бэе бэедээ ябалсажа, байра байдалаа шалгалсаһан, элирүүлэгдэһэн дутуу дунда тухайгаа нюур сахингүй, нүхэдэй ёһоор хөөрэлдэһэн, дүй дүршэлөө андалдаһан байна. Энээнэй ашаар олонхи отаранууд хурьга абалгадаа һайнаар бэлдээ. Бага зэргын дутагдалнуудые дары усалхаа.

Түрүүшүүлэй жэшээгээр мүнөө отара бүхэндэ түрэхэ, түрэһэншье хонидые бүлеэдхэһэн уһаар уһалдаг болоо. Мүн хонидто нарһанай ногоон шэлбүүһэ эдюулнэ. Энээнһээ урагша отарануудта гараһан хурьгадые бүридхэжэ абаха ямаршье дэбтэр байдаггүй һэн. Харин мүнөө ямар хонинһоо гараһан хурьган бэ, шэгнүүрынь хэды шэнээн болооб, тэрэнь 15 хоног соо хэды шэнээн нэмээб гэжэ хуу бэшэгдэнэ. Тэрэшэлэн отара бүхэндэ хонидой тэжээлэй тусхай рацион табигдаад, тэрэнь тон наринаар сахигдадаг болоо.

Бидэ һүүлэй хоёр жэлэй турша үсхэбэридэ табихын тула бэеэр томо, сула, нооһоор һайн хурьган хусануудые түлжүүлдэг болообди. Нарайһаань хойшо оролдосотой наринаар харууһалаад, зүбөөр эдеэлүүлээд байхада, хурьган хусанууд жэлтэйдээ тус тустаа 65—70 килограмм татажа, 5—6 килограмм нооһо үгэдэг юм. Тиигэжэ түлжүүлэгдэһэн хурьган хусанууд нютагай эрхэ байдалда тааруу, тэдэнэй түлыньшье һайн байха бшуу. Жэл бүри 150—200 хурьган хусануудые түлжүүлжэ, үсхэбэридэ табидагбди.

Мүноо совхозой хонишон бүхэн хурьгадаа эхэһээнь һалгааха болотор тус тустань заабол 25 килограммһаа доошо бэшэ шэгнүүртэй болгохо зорилготой.

Тэрэшэлэн һайн шанартай нооһо ехээр үгэдэг хонидые олон болгохын тула совхозойнгоо бүхы отарануудһаа бэеэр томо, тус бүридөө 3,5—4 килограмм нооһо үгэдэг 2600 гаран хонидые сутлуулжа, тусхай гурбан отара эмхидхээбди. Тэдэниие һайн үүлтэрэй хусын үрөөр үрэжүүлээд, хурьгадыень зүбөөр түлжүүлээд байхадамнай, түлнүүдынь баһал нооһо ехэтэй хонид болохо ха юм. Тиигэжэ бэеэр сула, нооһо ехэтэй хониднай жэл бүри олошоржо байха зэргэтэй.

Гэхэтэй хамта хонин һүрэгые зүбөөр үсхэбэрилхэ гэбэл, һайн бэлшээри, үбһэ тэжээл ехээр бэлэдхэхэ хэрэгтэй. Манай Чисаанын эхин, Хулхисөөн нютагуудта бэлшээри, сабшалан яһала элбэг. Теэд халтад гэхэдээл ган гасуур боложо, ногоон ёһоор ургангүй, жэлһээ жэлдэ шахуу бэрхэтэйхэн байдал тохёолдолог. Эндэмнай Чисаанын уһалуурииин системэ баригдажа байнхай. Тэрэниие түргэн хүсэндэнь хүргэжэ шадаа һаа, хэдэн мянган гектар газар уһаар хангагдаха, уһалагдаха һэн.

Д.-П. ДАРИЖАПОВ.
Хэжэнгын аймагай Загаһатын совхозой зоотехник.

Д. УЛЗЫТУЕВ.

ШЭНЭ ШҮЛЭГҮҮД

ХҮСЭЛ

Арал ехэ Австрали ороной
Амигүй хуурай Эйр далай
Байса үндэр һаба соогоо
Байгал мэтээр салгидаһай.

Эльгэн хара Африка ороной
Элһэн губинууд сухариһай,
Гал ташуур гартаа бариһан
Ган гасуур сүхэрһэй.

Хаашуулые хадагалһан
Хаамал бүтүү хэрэмүүдэй,
Шуһа лэбшэн гантаһан
Шулуун шулуун пирамидай

Үндэр шобхи орой дээгүүр
Үүлэ манан сугларһай.
Шэрүүн сээжынь арюудхажа.
Һэрюун бороо адхарһай.

Түби дэлхэйн түмэн амитан
Түбхин һайхаар нүхэсэһэй.

Тайгын олон модод мэтээр
Тайбан эбтэй зэргэшэһэй.

Улаан зандан, хара зандан.
Дулаан амита пальмашье,
Уян сагаан хуһа модон
Уляангирнууд хаанашье

Мүшэр намаань хёрбоһолонгүй
Мүнхэ ниигэм оршоһой.
Газар дэлхэйн үнсэг дээрэ
Ганхан гунхан һалбарһай.

Аюул дайнда нэрбүүлшэһэн
Агуу баруун хизааршье,
Гал дүлөөр сорьюулшаһан
Газар, уһан, агааршье

Сэдьхэлэймнай туг болон
Сэсэглэжэ мүндэлһэй.
Шажанай бэшэ, олон түмэнэй
Шалгамал үнэн мандаһай!

ХАБАР

Сонхоор харахада—
хабар.
Соохорлоно Хайранга.
Хүтэрэлдэһэн
хүтэл дээгүүр
Хүбэн манан байрланги.
Хуһатын боорёор,
полёор
Хушуурна —
үнеэд хэбэртэй.
Наанань
тамхилжа һууна
Нагасамни —
эмээл моритой.
Хээрэ,
малшанай байра.
Гансаараа эндэ үлэнхэйб,
Приемник табинхайб.
Тэрээн сооһоо
Хүнхинэнэ
бүхы дэлхэй.
Хүнхинэнэ бүхы дэлхэй,
Хүгжэм дуугаа дэлгэнхэй.

Хүнхэр
хүхэ Добомни
Бүмбэрсэгтэй нэрьенхэй.
Замбиингаа һудал баряад.
Заха хизаартайнь
залганхай.
Заахан энэ приемник
Заяанайм шэхэн болонхой.
Утаата
урда хизаар.
Улаабхина
уһан, агаар.
Далтиршагүй Вьетнам
Даллана улаан тугаар.
Бүмбэрсэгтэ үшөөл
Бүдүүлиг алуурай шүтөөн
Бүтүү манан сооһоо
Бүрэлзэнэ Вашингтон
Хаанашьеб,
хойто зүгтэ
Ханхинана хүйтэн жабар.
Харин
хүхэ Дободом
Халюурна хабар, хабар...

БУУРАЛ ҮБГЭН

Саһата үндэр
Сарьдагуудай хормойдо,
Сарьдагуудай хормойдо
Найман хизаар
Найрамдуулжа бодхоһон
Найман ханата урсахан.

Найман ханатын оройһоо
Бур-бурхан,
Бур-бурхан бурьядаг һэ
Буурал хүхэ утаахан.

Буурал таабай гансаархана эндэ
һуудаг һэн,
Буурагшалһан зутараан сайгаа
яаралгүйхэн уудаг һэн,
Буряадайнгаа
Буурал түүхэ
Буугаа аршан һуужа,
гунигтайгаар дууладаг һэн:
«Һайн хаанай һамаргаанда,
Бушагта хаанай
Буһалгаанда
Орхон Тула нютагһаа
Орожо ерэһэн хонгоодор...

Орожо ерэһэн хонгоодор,
Орон ехэ дайдаяа
Оложо ерэһэн хонгоодор,
Онгон ехэ заарингуудаа
Орхижо ерэһэн хонгоодор...»

Түүрээн түүрээн һууханань
Түбэрөөн табараан дуулдажа,
Шэхэндэмни
Шэрэм дуулга ханхинаад,
Нюдэндэмни
Шэжэр һэлмэ ялалзаад,
Обоо собоо хүһөө шулууд
Оболзоходол гэдэг һэн.
Холбоо сэнхир һарьдагууд
Хотолзоходол гэдэг һэн.

ЗҮГ ТУХАЙ

Баруун зүгөө багсаажа,
Баруун тээшээ мордоһон.
Атлантикын долгин доро
Атлантиды бэдэрһэн,

Далбагатайшье онгосонууд
Далай гаталан ошоходоо,
Ууралташье пароходууд
Уһа хахалан зориходоо

Бүмбэрсэгөө бүһэлжэ,
Бүтэн бүрин бусахадаа,
Дуулим ногоон һалхитай
Дурна зүгһөө бусадаг гээ.

Огторгой руу шэглэжэ,
Ошо дүлөөр амилһан,
Дурна зүг руу зүглэж
Дуудалгаяа эхилһэн

Замбуулинай онгосонууд,
Замби түбиеэ тойроод,
Баһал һөөргөө бусахадаа
Баруун тээһээнь буугаа гээ...

Холын холо одон руу
Холбоо оньһон онгосоо
Залан табиха саг мүнөө
Замбидамнай дүтэлшоо.

Дүрбэн зүгэй аляа руунь
Дүүлин дүүлин ниидэхэб?
Найман хизаар—аляа руунь
Найдамтайгаар ниидэхэб?

Зүгэй хэмжүүр утал даа—
Зүбхэн зүгынь хаана хаб?
Зүрхэнэй хэмжүүр дуталдаа—
Зүүдэн мэтээр таанал хаб...

БАСАГАНДА

Хабартаа дэлхэйн сэсэглэхэдэ,
Хариһан шубуудай бусахада,
Долоон үнгэтэ һолонгын
Добо дээгүүр татахада,
Баһашье жэгтэй һайханаар
Басагадай шарай һэргэдэг лэ.

Үүлэтэ тэнгэриин сэлмэһэндэл,
Үнгэ зүһэнь сэлмэдэг лэ.

Аглаг дайдынгаа һалбархада,
Адли сэсэглэн һалбарха—
Таамаг ехэ байгаалиһаа
Табисууртайхан байгаа гү?

Ниидэхээ һэдэһэн хараасгайдал
Нидхэнүүдынь атиралдаад,
Гажаран, дуулан һуухадаа,
Газар дэлхэйн гайхал даа.
Уулын амтан алирһан
Урал дээрэнь урганхай.

Улаахан бадма линхобо
Хасар дээрэнь задаранхай.

Булаг шэнги тунгалаг
Бугын нюдэд мэлмынэ.

Бурхан шэнги сэнгэлиг
Арюун шарайнь һүрмынэ.

Дуулан хөөрэн һуухадаа,
Дура зүрхым буляана.

Миһэрэн, миһэрэн һуухадаа,
Минии сэдьхэл туляана.

Номин тэнгэриин хаяа дор,
Ногоон хүбшын намаа дор,
Хүндын голой шааяан соо,
Хүхын дуунай сууряан соо
Эдир һайхан шамтаяа
Эхин дураяа угтаа һэм.

Чамжаа тэрэ хабарые
Наһан соогоо магтаа һэм.

НАҺАНАЙ ДОЛГИН

* * *

Долгин, долгин, долгин,
Дотор, гадар долгин,
Одо мүшэдэй долгин,
Ото-долгин, долгин...

Уһан далайн долгин,
Агаар далайн долгин,
Наранай элшын долгин,
Наһанай элдэб долгин.

Суранзан хүсэнэй долгин.
Суурянуудай долгин,
Зайн галай долгин,
Зай үгы долгин...

Долгин соогуур умбан,
Долгин өөрөө болооб.

Булгин, халгин, шунган,
Элдин дайдаа олооб.

Араһаам түлхиһэн долгин—
Аян замайм долгин.

Амадан ерэһэн долгин —
Ажабайдалайм долгин.

Сэдьхэлэйнгээ долгиие
Сэхэ урагшань заланхайб.

Сэлгеэ буряад дайдадаа
Сэсэгүүд болгон таринхайб.

Тариһан бүхы сэсэгүүдни
Таляан нютагтаа мүнхэжэһэй.

Тарилан соохор үнгөөрөө
Талын һалхинда долгисоһой

Ганса наһанай долгин
Гансата сүхэрэн залирхагүй

Газар дэлхэйһээ зайлажа,
Гарьхатан мухариһаар арилхагүй.

Арад зонойнгоо долгин соо
Арба дахижа зангирха.

Ажал хэрэгэйнь дундахана
Аялга болон долгисохо.

Убэлэй X Олимпиада 1968 Гренобль

ЭРХИМ ДОБТОЛОГШО

ГРЕНОБЛЬ. (ТАСС). Совет ороной хоккеистнүүдэй эрхим добтологшодой нэгэн гэжэ тодоруулагдаһан Анатолий Фирсовтэ «Эрхим добтологшо» гэһэн шан барюулагдаба. Тэрэ иимэ шан хоёрдохёо абаба гээшэ. Эрхим хамгаалагша, эрхим вратарь гэһэн шангууд Чехословакиин Хоряшевски, Канадын Бродериг гэгшэдтэ барюулагдаа.

СССР-эй, Чехословакиин, Канадын хоккеистнүүдэй командануудта алтан, мүнгэн, бронзо медальнууд барюулагдаа. Эндэ хоккей наадалгаар дэлхэйн чемпион болоһон СССР-эй команда алтан медальда хүртөө. Мүн Европын чемпион болоһон СССР-эй команда алтан медальнуудые, хоёрдохи һуури эзэлһэн Чехословакиин команда мүнгэн, шведүүдэй бронзо медальда хүртэһэн байна.

ХЭНДЭ ОЛОН МЕДАЛЬ ХҮРТӨӨБ?

ГРЕНОБЛЬ, февралиин 19. (ТАСС-ай тусхай корр.). Олимпиин үбэлэй арбадахи наадanай программын 35 номерто табигдаһан медальнуудые иимэ команданууд абаба:

	бүхы медальнууд	алтан	мүнгэн	бронзо
Норвеги	14	6	6	2
СССР	13	5	5	3
Австри	11	3	4	4
Франци	9	4	3	2
Голланди	9	3	3	3
Швеци	8	3	2	3
ФРГ	7	2	2	3
США	7	1	5	1
Швейцари	6	0	2	4
Финлянди	5	1	2	2
ГДР	5	1	2	2
Итали	4	4	0	0
Чехословаки	4	1	2	1
Канада	3	1	1	1
Румыни	1	0	0	1

Мүнгэн, бронзо медальнуудай үлүү, дутуу болоһониинь иимэ шалтагаантай. Ушарынь эхэнэр конькишадай дунда 500 метрэй зайда үнгэргэгдэһэн урилдаанай дүн гаргагдахада нэгэ доро нэгэшье бронзогүйгөөр, гурбан мүнгэн медаль барюулагдаһан байгаа. Тиихэдэ эрэшүүлэй дунда 500, 1500 метрэй зайда болоһон урилдаанда баһал хоёр-хоёр мүнгэн медаль үгтэһэн байна.

ГРЕНОБЛЬ АЙЛШАДТАЯА ХАХАСАБА

ГРЕНОБЛЬ. (ТАСС-ай тусхай корреспондентнүүд В. Дворцов. А. Званцев. В. Евсеев. Н. Киселев. Ю. Хромов). Олимпиин наадanай гал томо буунуудай салют доро унтаргаагдана. Үбэлэй олимпиин энэ наадада хабаадагшад түрүү һуури эзэлхын түлөө 13 үдэр. һуни илгадгүй хоорондоо мүрысэһэн һааб даа. Олимпиин наадanай эстафетэ һайндэрэй орьшон байдалда Японой Саппоро городой түлөөлэгшэдтэ барюулагдаа. Олимпиин наадanай ... тосто мүрысөөнүүд тус городто 1972 оной үбэл үнгэргэгдэхэ юм. Тиигэжэ хэзээ хэзээнэйхиһээ олон спортсменүүдые суглуулһан Олимпиин арбадахи үбэлэй наадан дүүрэбэл даа.

Манай спортсменүүд эндэ хэзээ хэзээнэйхиһээ муугаар наадаа гэхэдэ алдуу болохогүй. Һүүлшын лэ наадада—хоккей. трамплинһаа һүрэлтөөр шалгаржа. Олимпиадын хоёр алтан медаль хололожо. спортдо дуратайшуулаа баясуулаа бэлэй. Зүгөөр спортсменүүдтэ барюулагдаха медальнуудай «сэн дээшэлээ». Юуб гэхэдэ. мүрысөөн бүхэн шанга тулалдаатайгаар дүүрэһэн байна. Медальнуудые хубаалгада 37 ороной 15 түлөөлэгшэд хабаадалсажа гараба. Эндэ гурбадахи һуури эзэлһэн Австриин спортсменүүд һайн байдалтай. Эдэнэр 79 очкотой боложо. 11 медаль абаһан байна. Голландиин спортсменүүд юһэн медаль абахадаа, бултыень мүльһэн елүүр дээрэһээ олоо.

Манай ороной командынхид Олимпиин наадан бүхэндэ эрхимлэдэг аад, мүнөө эндэ биразгүй бшуу. Тиигэжэ дүн хамтадань 92 очкотой болож. үсөөн медальнуудые абаһан байна. Шалтагааниинь гэхэдэ. конькишад. санашалнай ехэл муугаар наадаһан болочо.

Манай хоккеистнүүд болон Владимир Белоусовһаа гадна. Олимпиин наадanай эгээл дээдын шанда Ленинградай спортсменүүд —елүүр дээрэ уян нугархайгаар һолжорогшод Людмила Белоусова. Олег Протопопов, биатлонистнуудай команда. конькигаар богони зайда урилдахадаа эгээл хурдан гэжэ суурхуулһан Москвагай студентка. Людмила Титова гэгшэд хүртэһэн байна.

СССР-эй 25 спортсменүүд Олимпиин наадanай чемпионууд гэһэн нэрэ солотой Эхэ оровоо бусажа ерэхэнь.

Игээд лэ Олимпиин үбэлэй наадан дүүрэбэ!

ЖЭЖ...

ҺОН...

АМИТАНАЙ ...

(Календарь...)

БАСКЕТБОЛ

ЗОНЫН МҮРЫСӨӨН ЭХИЛБЭ

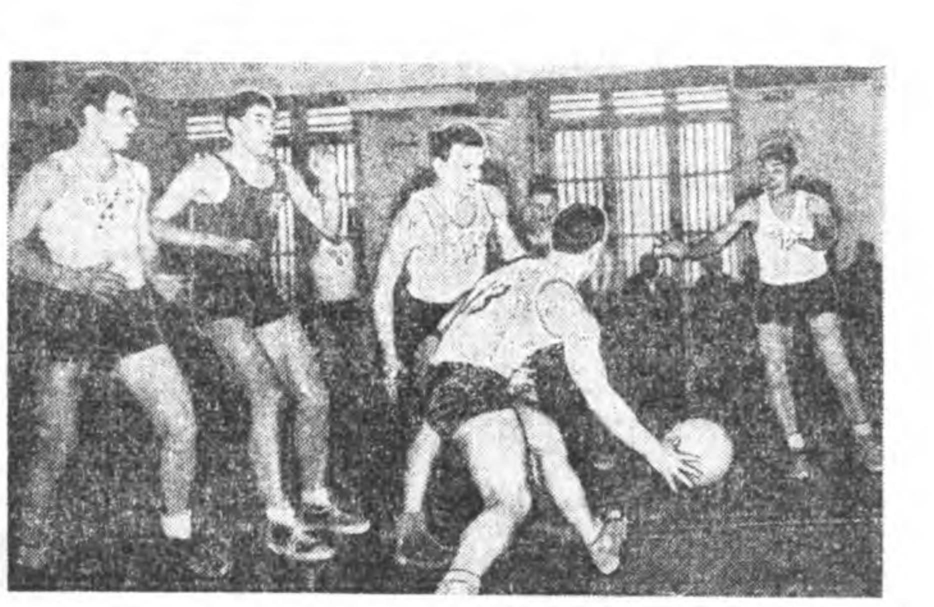

Эдэ үдэрнүүдтэ Улаан-Үдын спортын ордон соо баскетболоор Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй зонодо «Буревестник» бүлгэмэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн эхилбэ.

Мүрысөөндэ Красноярск хотын эрэшүүлэй командые тэндэхи медицинын институдай, тиихэдэ эхэнэрнүүдэйнь командые М. И. Калининай нэрэмжэтэ үнгэтэ металлнуудай дээдэ һургуулиин басагад түлөөлһэн байна. Дальрыбвузай хүбүүд. Плехановай нэрэмжэтэ Москвагай арадай ажахын институдай филиалай студент-басагад Владивосток хотые түлөөлнэ. Политехническэ, багшанарай институдуудай студент-хүбүүд. басагад Хабаровск хотын, багшанарай болон политехническэ институдай спортсменүүд Благовещенск. Эрхүү хотонуудай спортын нэрэ хүндые хамгаална. Тиихэдэ Зүүн-Сибириин технологическа институдай хүбүүд. басагад Улаан-Үдэ хотоёо түлөөлнэ.

Мүрысөөнэй түрүүшын үдэр Шэтэ, Благовещенск хотонуудай басагад уулзажа, шэтынхид 59:29 тоотойгоор илаа. Гэбэшье дурсагдагша хоёр хотын эрэшүүлэй командануудай наадахадаа, благовещенскынхид 75:74 тоотойгоор шүүгээ.

Мүн энэ үдэр Хабаровскын эрэшүүлэй команда 34:23. эхэнэрнүүдынь—43:35 тоотойгоор хүршэ, Владивостогой түлөөлэгшэдые шүүгээ.

Улаан-Үдын студентнүүд Красноярск хотын басагад, хүбүүдые тус тустань 31:27, 36:33 тоотойгоор илажа гараба.

Мүрысөөнэй хоёрдохи үдэр Эрхүүгэй, Шэтын басагад уулзахадаа. эрхүүгэйхид 48:40 тоотой илалта туйлаа. Эдэ хоёр хотын эрэшүүл уулзахадаа, мүн лэ эрхүүгэйхид 87:32-оор шүүгээ.

Энэ үдэр Хабаровскын хүбүүд, басагад благовещенскынхидые 47:29, 72:51 тоотойгоор шүүжэ, хоёрдохи илалтаяа туйлаба.

Улаан-Үдын басагад владивостогойхидые 42:43-оор шүүбэшье, эрэшүүлэйнь мүрысөөндэ манай хүбүүд 42:60 тоотойгоор шүүгдэхэ баатай болобо.

Н. ИВАНОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Владивосток. Улаан-Үдэ хотонуудай баскетболистнуудай уулзалга.

Л. АПРЕЛОВЭЙ фото.

ЭХЭНЭР АНГУУ...

РАССОШИНО ТОСХОН. (Радиотелефоноор абтаба). Республикымнай хойто захын Укшим гэжэ гол. Эрид эгсэ бэоритой. адха шулуун дэбисхэртэй. хуша модон нэмэргэтэй мэлзэн толгой шобхойлдоно. Шэнэһэн. хуһан модоор бүрхөөгдэһэн захагүй үргэн тайга нэмжынэ.

Дулаанаар хубсалһан эхэнэр хуушан зүргоор алхална. Ангуушанай дахуулжа ябаһан нохой урда хойнонь орон. ой соогуур иишэ тиишээ гүйнэ. Тэрэ эхэнэрэй хурса харасатай хёрхо нюдэн шэрэнги шэбэр соогуур ангай мүр алдангүй өөдэ уруугаа харааншална.

Энэ хадаа Баунтын аймагай «Путь к коммунизму» гэжэ эвенкнүүдэй колхозой суута ангууушан Урендак Минеевна Басаулова болоно. Тэрэнэй нэрэ Витимэй тайгаһаа эхилээд. Лена мүрэнэй эрье хүрэтэр мэдээжэ болонхой. Урендак Минеевна 35 жэлэй туршада агнуури хэжэ ябана. Эрэлхэг зоригтой энэ эвенк эхэнэр геологуудай экспедициие Буряадайнгаа ба Шэтын областиин хойто зүгэй тайгануудаар. мүн Яхадай АССР-эй, Эрхүүгэй областиин газар дайда дээгүүр үнинһөө хойшо газаршалдаг.

Урендак Минеевна намар бүхэндэ агнуурида гарадаг. Тиихэдээ олзотойхон лэ тайгаһаа буудаг заншалтай. Басаулова агнууриингаа энэ сезоной даалгабари гурба дахин дүүргэжэ, Бүхэсоюзна конкурсдо илажа гараһан байна.

Мүнөө энэ ангуушан олзоборилгоёо хэр зэргээр хэжэ байнаб? Тус колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Борисов иигэжэ харюусана:

— Ур... неевна ... үедэ хол... гарадаг. ... хаһын ... шо туш... пунктда ... хэлэн бу... гаад бай...

Хэды ... болобош... нэр ... агнуурда... дүүлһээ... эрэшүүл... дутуугүй... даг. Анг... амжалтай... һэнэйнгээ ... «Шэн г... лөө», ... шалгарһа... медальнуу... нагдаһан... рилгодо ... гэһэн ... тэмдэгтэ ... байна. Э... гуушан ... АССР-эй ... Совеэй ... Хүндэлэл... татай.

О. БИ...

Гуэ городой арадай засагай саг зуурын органой түрүүшын коммюнике

ХАНОЙ. (ТАСС). Гуэ городтохи «Национальна, демократическа ба эб найрамдалай союзай фронт» оронноо абархын түлөө онсо сесси һаяхан зарлаа һэн. Съездын шиидхэбэреэр байгуулагдаһан Тхыатхиен провинциин ба Гуэ городой арадай революционно комитет 1968 оной февралиин 15-да өөрынгөө түрүүшын коммюнике толилоо гээд освобождение агентствын мэдээсэлдэ үндэһэлэн ВИА агентство дамжуулна.

Съезд иигэжэ шиидхээ:

1. Тхиеу-Киин туһамаршадай бүлэгэй бүхы шатын: провинцинуудай, городуудай ба тосхонуудай албан захиргаанай органуудые бултыень усадхаха.

2. Округууд. тосхонууд болон городуудта революционно зэбсэгтэ хүсэнүүдэй, арадай байгуулһан арадай революционно комитедүүдые мэдэрхэ. тэдэнние орон доторхи арадай гансахан лэ хуулита засаг түрэ гэжэ тоолохо.

3. Хүби заяагаа өөһэдөө шиидхэхэ арадай эрхые дэмжэн үргэдхэхэ, дайсанай сэрэгүүд дотор боложо байһан политическэ тэмсэлые ба агитациие дэмжэхэ, дайсанай контратаканууддые бултыень сухарюулан сохихо. харгис этэгээдүүдые хэһээхэ, хүн зоной ами наһые ба зөөри хогшолые хамгаалхын тулада хаһа саг сооһь хэмжээнүүдые абаха, демократическа эрхэ сүлөөе хүндэлхэ. үйлэдбэриие эдэбхитэй болгохо, хүмэндээ гамтайгаар хандаха, арадай материальна ба оюун бодолой ажабайдал тухай оролдолго гаргаха.

4. Вьетнамай засаг түрые хүндэлхэ, вьетнам арадай хэрэгүүдтэ хамааралсалгаһаа бэеэ бариха, өөһэдынгөө лагерьнуудһаа гарахагүй тухай американ сэрэгүүдтэ эрид шанга эрилтэ хэхэ. Вьетнамай революционно засагаархидай зүбшөөлгүйгөөр американ сэрэгүүд иишэ тиишээ ябаха ёһогүй. Энэ заабариие багаханааршье сахяагүй ябадал ёһотойл гэдэгээр хэһээгдэхэ» гээд дурсагдаһан коммюнике соо хэлэгдэнэ.

Шэнэ илалтануудые туйлахые эрмэлзэн, нягтаар эмхидэн жагсаахыень, "революционно засагай бүхы захиралтануудые нариинаар., шууд сэхээр дүүргэхыень, засагые бэхижүүлхын, арадай эрхые хамгаалхын тулада сэрэгэй ябуулгануудта, үйлэдбэридэ, революционно, тэрэшэлэн культурна ажабайдалда, элүүрые хамгаалгада шэнэ амжалта туйлахыень городууд ба хүдөө нютагуудай бүхы ажалай хүн зониие комитет уряалаа.

Американ туһамаршадта алба хэжэ байһан бүхы сэрэгэй ба гражадан хүнүүдые арадай тала руу орохыень, американ эзэрхэг түримхэй ябуулгада эсэргүүсэлтэ хэхыень, оронноо абархыень комитет уряалаа.

ТЕЛЕФОН • ТЕЛЕГРАФ • РАДИО — ХИЛЫН ГААНАҺАА

Эзэрхэг түримхэйшүүлэй гэмтэ муухай ябуулга

ХАНОЙ. (ТАСС). Американ эзэрхэг түримхэйшүүл гал шатаадаг бомбонуудые, хорото болосуудые энгэй хүн зондо эсэргүүгээр хэрэглэһэн зангаараа. Хоёр үдэрэй турша соо—февралиин 12 ба 14-дэ американ авиаци Гуэ город шадарай дүрбэн тосхониие бомбодохоёо, шарикова бомбонуудые, гал шатаадаг бомбонуудые, хорото болосуудые хэрэглээ. Тэрээнһээ уламжалан олон эхэнэр ба үхибүүд алуулаа гээд освобождение агентствын дамжуулгада үндэһэлэн ВИА агентство мэдээсэнэ. Америкын авиациин хүн зон олонтой районуудые һарын турша соо бомбодоһонһоо уламжалан. город соо олон энгэй хүн зон алуулаа. эртэ урдын памятнигууд. байрын гэрнүүд һандаргагдаа.

Американ эзэрхэг түримхэйшүүл Гуэ городой түбые февралиин 15-да томо буунуудаар буудахадаа, городой олон кварталда хорото болосуудые хэрэглэһэн байна. Тэрээнһээ уламжалан, гансахан лэ Куангдьен районд 35 хүн үхөө.

Югославиһаа Парижда байдаг посольстводо тэһэрэлгэ болобо

БЕЛГРАД. (ТАСС). Югославиһаа Парижда байдаг посольствын клуб соо февралиин 18-най үдэшэ ехэ хүсэтэй бомбо тэһэрээ, нэгэ хүн алуулаа, 18 хүн шархатаа гээд ТАНЮГ агентство мэдээсэнэ.

Нютагаа уриһан харша этэгээдүүдэй хаяһан бомбо телевизионно дамжуулгые харахын тулада Югославиин хүдэлмэришэдэй эндэ суглараад байхада тэһэрээ. Материальна ехэ хохидол болоо.

ПАТРИОТИЧЕСКА ХҮСЭНҮҮДЭЙ АМЖ...

ХАНОЙ. (ТАСС). Освобождение агентствын дамжуулгада үндэһэлэн ВИА агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор. Урда Вьетнамай Национальна сүлөөрэлгын фронтын Центральна Комитедэй Президиумэй онсо яаралтай үргэн пленум февралиин 11—12-то болоо. Мүнөөнэй добтолго тухай Урда Вьетнамай НФО-гой захиралтын гараһанһаа хойшонхи үе соо Урда Вьетнамда тохёолдоһон байдалые пленум хаража үзөө, ойрын зорилгонуудые зүбшэн хэлсээ.

Пленумэй хүдэлмэриин дүүрэһэнэй һүүлээр толилогдоһон мэдүүлгэ соо иигэжэ хэлэгдэнэ. 1968 оной январиин 30-һаа февралиин 10 хүрэтэр арадай сүлөөрэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүд ба арад зон Урда Вьетнамай бүхы томо городууд ба һууриин газарнуудые, провинцинуудай бүхы шахуу центрнүүд ба посёлогуудые, хэдэн олон сэрэгэй базануудые, тэрэ тоодо американ ба туһамаршадай сэрэгүүдэй олон аэродромые, складуудые добтолоо.

Эдэ добтолгонуудай үедэ олон тоото американ солдат алуулаа гү, али шархатаа, туһамаршадай армиин нилээд ехэ хубинь усадхагдаа гү, али эмхи гуримгүй болгогдоо. Тэдэнэй тоодо батальон гү, али полк хүрэтэр тоотой олон подразделени оролсоно. Сэрэгэй элдэб зэргын штабууд. олон управленинүүд һамна бута сохигдоо, ехэ хэмжээнэй буу зэбсэг, сэрэгэй хэрэгсэл усадхагдаа, стратегическэ олон автохаргынууд таһа дүүрэгдэжэ, тэдэ харгынуудаар ябалгада һаад ушаруулагдаа; американ ба туһамаршадай армиин тон олон солдат, офицер плендэ абтаа, туһамаршадай засаг түрын нютаг нютагуудтахи алба захиргаанай органууд усадхагдаа. тэрэнэй түбэй захиргаан... хүдэлмэридэ һаад уша...

Патриотическа хүсэ... ганууд... гуудай ехэ ... онно ... лэгдэ... байгу... ха з... ни б... саашалан...

Национальна ... эб найрамдалай ... байгуул... фронт ... буса... нууд... га х... жа б... гээд ...

«Э... риал... наан... үгэж... риин... һала... туйла... хи ... мэдү...

Ту... рагэй... дайса... зүб ... Тэдэ... ЦК-г... лаа. ... нүүд... жо. ... хын ... хыен...

Да... жэлү... хыен... дые, ... дые ...

Шэнэ харата ааша...

ПХЕНЬЯН. (ТАСС). Американ талын зэбсэгтэ хүнүүд Корейн Арадай-Демократическа Республикын хиналта доро байдаг демилитаризованно зоны район руу шурган ороод. Сунчжугһаа (баруун сектор) урдуур байдаг КНДР-эй постдо февралиин 19-нэй үглөөгүүр 2 час 20 минутада добтолго хээ гээд Пхеньянай радио мэдээсэнэ.

Корейн арадай армиин сэрэгшэд харюу болгон урд... добтолгошодые сухар...

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Табан жэлые болзорһоонь урид» гэһэн рубрика доро информацинууд. Һүйлэдбэрилхэ асуудалаар В. Ширдармаевай корреспонденци (Мухар-Шэбэр). ТАСС-ай шухала мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Гол фондуудай нюуса» гэһэн А. Скуратовай статья. Түрэл орон доторнай. Селекционер К. М. Крам тухай А. Рыжковой статья.

Гурбадахи хуудаһанда: СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан материалнууд. Л. Линховоиной замай тэмдэглэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: Спорт. Дэлхэйн һонин. Нютаг нютагай һонинууд.

Редакто...
Ц. Ц. ЦИБ...

Гор. Улан-Удэ ... Управления по ... вете Министров ...

Н-03356.